

Domino

OBSAH

1. MÍR - amateur
2. HIPNESS AT NOON - Josef Škvorecký
3. HALFPENNY - básně - lev
4. PIRÁTI NA OSTROVĚ - hudba - peen
5. WILLIAM STYRON NA KARLOVĚ UNIVERZITĚ - rozhovor
6. UŠMUDLANĚ A NAPŮL - amateur
7. NA KONCI SILNICE - Jaroslav Hutka
8. SVOBODA CHLAPA - básně - kt
9. KNĚŽOUR - povídka - vd
10. ADAGIO LAMENTOSO - Bohumil Hrabal
11. EXPLOITED - texty
12. KOSTEL - soubor fotografií

"Neexistuje cesta k míru. Mír je cesta."

A.J. Muste

Co víte konkrétně o mírových snahách Jiříka z Poděbrad? Jak se vám líbil film Gándhí? Co děláte když vám někdo dupne v tramvaji na nohu? Rozčílíte se, když zrovna před vámi ve frontě babka skoupí poslední bahány?

Učebnice dějepisu jsou plné bitev, válek, poprav, bouří, vojenských vítězství. Den co den defilují na obrazovkách mrtvá těla dnešních válek a násilností. Válku propagujeme dobře /a tak ji teda máme/. Jak ale propagovat a šířit mír? Dá se učit "nenásilí"? Lze bojovat za mír? Zavinili to Iránci nebo Iráčani? Pinochet nebo Reagan? Castro nebo Herodes? Vojensko-průmyslový komplex nebo rasové a náboženské problémy? Kdepak: já /ty, on, ona, ono/, my jsme ten p r o b l é m. My jsme strážci válek a máme to, co jsme vždy chtěli: sklady plné raket a bojových hlavíc, sídliště plná gangů s žiletkama, zprávy plné mrtvol, mozky plné agrese.

Existuje mnoho cest k míru. O té vnitřní píšu a mluvím /a se mnou desetitisíce lidí na celém světě už pár tisíc let/ jak nejlépe v té či oné fázi svého vnitřního vývoje umím a můžu. Začíná se o ní /zatím v termínech ekonomických, či jako o nutné změně myšlení/ hovořit i oficiálněji. Tudy vede ta jediná pravá cesta, viz citát v úvodu. Ale do té doby, než to dojde všem, než "žák dozraje a učitel přijde", každý z nás může hned teď udělat pro mír daleko víc než tuší - jen tím, že převrátí dosavadní způsob hodnocení světa kolem sebe. Jen tím, že stejnou sumu námahy a energie, kterou věnuje denně sledování a klasifikaci zpráv o válkách a násilí, začne věnovat zprávám a dokladům nenásilí, míru, harmonie. Každý z nás by se měl snažit dělat pro mír aspoň tolik co zatím /vědomě či nevědomě/ dělá pro válku.

Co víme o pacifismu /nepletme si to slovo s pasivitou!/? Četli jsme něco od Luthera Kinga? Víme toho dost o Schweitzerovi? Einsteinovi? Matce Tereze? Svatém Františkovi? Proč se na našich školách a univerzitách nevyučuje pacifismus, dějiny mírového hnutí, umění řešit personální konflikty, základy psychohygieny, asertivního jednání, umění koncentrace, relaxace?

Je nesmysl "bojovat" za odzbrojení a zničení raket středního doletu, když v hlavě každého z nás nezvládnuté emoce zbrojí a válčí od rána do večera /a i v nočních snech/. Neumíme se dohodnout sami se sebou, se svými nejbližšími, s kolegy, šéfy, prodáváčkami v obchodě a dívíme se, jak to, že se nedohodnou továrny a ministerstva mezi sebou, potažmo státy!?

Jak tvrdí moudří mužové, jsme nejen tak mladí, jak se cítíme, ale jsme to j a k a c o myslíme. Jinak řečeno, když nadíváme mozky násilím a bojem, za nějaký čas i z nás budou násilníci a bojovníci: mysl PLNÍ podvědomá přání. Po lopatě naservírováno: dogmatický underground, který plive na všechno kromě Blastiků a piva, je pokrevní bratr dogmatického byrokrata, který ve jménu jakýchsi idejí odsuzuje všechny, kteří nejsou s ním. Slova /symboly, abstraktní pojmy/ jsme povýšili nad život: plán je důležitější než dělník či spotřebitel, peníze jsou nad chleba, pornofilm nad lásku, statistika nad člověka. "Role" okresního tajemníka je v podstatě stejně škodlivá jako "role" vlasatce.

V průběhu výslechů jsem jednou navrhl svému vyšetřovateli abychom oba dva, on vyšetřovatel, já vyšetřovaný, dodržovali "pracovní dobu" na divadle tohoto světa. On je 8 hodin denně určeným estébákem, ale pak jde domů a je otcem, konzumentem čs. televize a kávy. Já ale zůstávám i v noci a přes víkendy vězněm. Přitom bych taky rád dál zůstával otcem a hlídačem v galerii atd. Nic nepochopil, maska fízla mu už prorostla obličejem a mozkem, už ji nikdy nesundá. Já jsem na tom daleko lépe: masku "vězně" jsem s chutí odhodil v dál...a právě proto jsem to já, kdo musí začít zbavovat se masek, limitujících koncepcí, násilí ve své hlavě atd. Ode mne musí začít cesta míru. Já můžu fízly učit sundávat masky, ne oni.

Učebnice dějepisu, zprávy v televizi a novinách, naše mozky jsou plné velkých i malých válek. Na frontu v Iráku nedosáhneme, ale mohli a měli bychom rozsévat mír na poli vlastních emocí. Reagana už nezměníme, ale mohli a měli bychom svým postojem, plným vnitřní stability, harmonie a míru, rozsévat /možnost a/ umění řešit n e n á s í l n ě všechny denní situace. Mír světa začíná v hlavě každého z nás. Fízlové a jiní mocní tohoto světa neví, že jsou nemocní, ti nezačnou. Začít musíme my. Odhodme masky rockerů, disidentů, kazatelů, karatelů, kritiků, komentátorů, konzumentů a pojďme, namísto pivního mlácení hubou, konečně už něco **DELAT**!

Ndyž už se vám nechce jít do sebe /a technik se vám už i tady nabízí bezpočet/, co kdybyste se pokusili těmi prostředky, které znáte, ovládáte a používáte, pozitivně a mírově ovlivnit situaci ve svém bezprostředním okolí? Na sídlišti, na pracovišti, v okolí svého domu, bytu, stolu? Co kdybyste totéž začali vyžadovat od vámi volených zástupců, od redaktorů novin a časopisů, od televize? Co kdybyste začali propagovat a popularizovat nenásilí, kladná řešení, pořádat přednášky a kurzy na tahle témata? Co kdybyste přestali vypočítávat 1000 důvodů proč to nejde a u nás nepůjde, a pokusili se nalézt dva nebo tři důvody, proč by to mělo jít? Co kdybychom začali přiznáním, že každý z nás nosí sbírku masek? Pojďme "zekologizovat" své myšlení, protože "šedá je teorie, ale **ZELENÝ** je strom života!"

Naučme sebe /a potom své fízly/ odhodit masky, vybudujme v n i t ě r n í mír a harmonii v člověku. Stačí změnit postoj. Vytváříme si své osobní i společenské války, máme je tedy mít. Je načase otočit a začít vytvářet osobní i globální mír. Viz citát v úvodu.

Praha, 11.3.1987

=====

Jméno té organizace bylo neškodné - Jazzová sekce Českého svazu hudebníků. Počet členů byl omezen na tři tisíce; byl to pouhý klub nadšenců do typu hudby, který už dávno přestal vzrušovat masy, a byl proto vyjmut ze stranického seznamu nebezpečných sociálních jevů. Když byla po třinácti letech existence Jazzové sekce prakticky zrušena, prošla tato událost na západě bez povšimnutí. Times sice jakýsi článek otisknul, ale jenom v evropské edici. V Americe tento akt malé represe nebyl očividně uznán hodným uveřejnění. A nekrvavý zánik malého společenství milovníků jazzu skutečně bledne v načervenalém světle světa, kde dokonce i genocida stojí čím dál méně za zprávu v novinách. Nicméně pro studenta "reálného socialismu", jak se nyní systém v Československu sám definuje, stručná historie Čechů, kteří měli raději synkopování než svou vládu, poskytuje ideální vhled do činnosti "lidových demokracií".

Po šedesáti letech boje sovětského státu proti umění by mělo být zřejmé, že marxisté u moci si nedělají starosti s estetikou. Pouze po svém obměňují otázku z toho židovského vtipu: "Je to pro lidi dobré nebo špatné?". Zjevně jazz, ten štědrý dar Ameriky světu, nebyl nikdy pro komunisty u moci dobrý, ačkoliv dříve než proti němu zasáhli, jazz jim pomohl rekrutovat pěkných pár mužů a žen. Ale jak se jednou věc komunismu odvrátila od osvobozování lidí k tomu ostře je sledovat, pralesní zvuky svobody se staly podezřelými. Byly doby, kdy se považovaly za vrcholně nebezpečné, jindy zase jenom za cizí novému socialistickému člověku. Kritérium bylo jednoduché. Jestliže hudba zaplní fotbalový stadion běsnícími mladíky, signalizuje nebezpečí. Jestliže zaplní jenom zakouřený jazzový klub nostalgickými pány středního věku, je to jenom nepříjemnost. Dobře zaběhnutý leninistický stát může nepříjemností tolerovat; a tak byl jazz pod palbou, dokud Elvis Presley nezasáhl svým kroužením boků první proletářské tančírny a poté plesové sály vyšší nové třídy /v angl. originále New Class - publicistický termín pro novou vládnoucí třídu v komunistických státech/. V tomto okamžiku ideologičtí pistolníci zacílili ze saxofonu na elektrickou kytaru.

Ale roku 1982, po dvaceti letech poměrného míru pro jazz, se něco stalo. V průběhu následujících dvou let sdělovací prostředky strany vytrubovaly hlučný hon na čarodějnice na povrch namířený proti punk rocku, ale ve skrytu proti Jazzové sekci. Po dva roky byla veřejnost krmena desítkami článků a dopisů čtenářů, psaných klasickou stalinštinou, všechny vykreslující pop a jazz scénu v Československu jako semeniště antisocialistických spiknutí. Oběť, stále ještě na svobodě a dokonce zastávající jakžtakž svoji funkci, byla vystavena raziím, zpracována k veřejnému doznání a k šibenici.

Proč najednou tolik rozruchu okolo muziky téměř neškodné?

Předpokládám, že je nutno se vrátit k Leninovi. Tento génus zla s dobrým cílem, jak se mnohým zdálo, si uvědomil jednu věc: pevně ukotvené režimy lze zřídka kdy sesadit spontánním, neřízeným masovým hnutím. Jestliže však skupina inteligentních organizátorů zaměří omezenou sílu lidového citění správným směrem, vláda padne. Z toho vyplývá, že jakmile dobře řízená moc mas dosáhla cílů svých vůdců, tito vůdcové musí dohlédnout na to, aby se už žádná živelná hnutí nevyskytla, a když, tak ať vedoucí jmenovaní "shora" zajistí, aby živelná nebyla. Ve slovníku zvítězivšího marxismu se živelnost stala anatemem. Je to zločin proti reálnému socialismu.

Ale člověk nemůže zabránit živelnému zájmu v různých nežádoucích záležitostech, jako například jazzu, zvláště mezi mladými, a navíc je těžké živelnost zorganizovat. Takové zájmy vždycky vyrůstají "zdola", což je další hanebný termín pro něco, co je jednoduše přirozené. Skupina mladíků se nadchne Elvisem Presleyem, opatří si několik kytar, vyzkouší je v opuštěné stodole. Jiní mladí lidé přijdou poslouchat. Nakonec hraje nová amatérská kapela v místní hospodě plné teenagerů. V krátkosti, objevilo se živelné hnutí. V Americe ta skupina mohla natočit pár desek, zmizet v obskuritě nebo být katapultována mezi hřebzdy. V socialistických státech, za starých dobrých časů Josefa Vissarionoviče, přepadala takové hospody policie a hráče zavírala. Ale taková direktivnost produkuje mučedníky a vzbuzuje zájem o zakázané ovoce. Proto se dnes používá jenom vůči nejzatvrzelejším a nejnenapravitelnějším myšlenkovým zločincům. Majíc na paměti Lenina, strana založila organizace jako např. SSM, aby svedla živelná hnutí do koryt kontrolovatelných shora pomocí "zájmových kroužků". Doufá se, že pod vedením dozorčích dosazených stranou, mladí milovníci jazzu a rocku budou naslouchat uhlazeným zvukům z desek předem pečlivě vybraných ideologickým výborem, a hrát tichý rock sladce znějící dokonce i papalášským uším.

Doufá se, ale nikdy se to nestane. Upřímný zájem se nedá ovládat zájmem falešným. Vše, čeho Svaz mládeže dosáhne, je, že se tato amatérská skupina přestěhuje z opuštěné farmy do státem podporovaného klubu, a místo aby je donutili vydělávat peníze potřebné k vybavení, náš muž "shora" syntezátor koupí za peníze z kulturního fondu. Avšak spolehliví muži "shora" jsou v mizivé menšině, ti "reální" berou mnohem více za své tvrdé synkopování než "písmo svaté" marxismu-leninismu.

Pokud je to jen místní jev, s úchylkami zájmového kroužku se dá něco dělat. A když v Horních Dolních dojde k nejhoršímu, dorazí místní policajti. Pár kluků zmlátí, rozbijou pár kytar, a na dalších pár měsíců je v Horních Dolních klid. Ale když se v Praze objeví ústřední skupina lidí "zdola", jakýsi ústřední výbor fanoušků, a začne budovat síť rockových skupin z Horních Dolních po celé zemi, tak jsme ovšem ve vážném maléru.

Do takového ústředního výboru se Jazzová sekce rozvinula. V jejím čele stáli dobrovolníci, kteří nedostávali žádný plat, což je další anatéma v reálném socialismu. Tito vedoucí byli nadšeně podporováni třemi tisíci členy povolenými stranou, kteří byli navíc pozoruhodně ukáznění. Vzniklo živelné hnutí, řízené vedoucími, kteří nebyli jmenováni shora, a proto byli sami "živelní"!

Vymklo se to z ruky.

Začalo to roku 1971, tři roky po sovětském vpádu. Po tomto cvičení v historické dialektice byly všechny svazy umělců rozpuštěny a místo nich založeny nové, vedené stranou nominovanými předsedy. Jedním z nich byl Český svaz hudebníků. Skupina jazzových nadšenců zažádala na Ministerstvu vnitra o povolení založit samostatný Svaz českých jazzových hudebníků. Ministerstvo je odmítlo a doporučilo, aby se individuální jazzmani připojili ke Svazu hudebníků. Funkcionáři této organizace interpretovali rozhodnutí ministerstva nikoli jako doporučení, že se jazzmani mají sloučit s ostatními v anonymní společenství muzikantů snadno ovladatelné shora několika spolehlivými, ale spíše jako povolení vytvořit v rámci svazu zvláštní zájmovou sekci. Stanovy to již umožňovaly a svaz už měl například Sekci hudebních kritiků.

Tímto způsobem se Jazzová sekce založila sama a zvolila si předsedu. Ministerstvo vnitra, které zanedbalo možnost předem něčoho do tohoto postavení vybrat se omezilo na stanovení numerus clausa - tři tisíce členů, což v jedenáctimilionovém národě bylo zcela jistě bezvýznamné. Na počátku tedy vznikla zajímavá právní situace:

Ministerstvo vnitra neschválilo nezávislou organizaci a protože Jazzová sekce neměla na ministerstvu původ, policajti neměli zákonnou moc ji zrušit. To bylo nepříjemné právo svazu hudebníků. Později tato okolnost hrála důležitou roli v prodloužení života sekce.

Skutečnost, že se de facto objevila organizace de jure nepovolená, a že ačkoliv formálně závislá na Svazu hudebníků jednala s pozoruhodnou nezávislostí, byla umožněna existencí toho, čemu říkám šedá ~~hruha~~ zona. Tím myslím to "gigantické spiknutí za účelem přelstít propasti temnoty", o kterém mluvil v 50. letech Kenneth Tynan. On samozřejmě neměl na mysli temnotu, která se nazývá reálný socialismus. Tam je šedá zona pouze spiknutím normálních lidí, kteří stojí mezi fanatismem ortodoxních a cynismem pragmatiků na jedné straně, a abnormální morální odvahou disidentů na straně druhé. Navenek jsou tito mužové a ženy loajální Caesarovi, ale jejich skryté sympatie náleží Bohu. Nad psací stoly si věší portrét Velkého Bratra, ale přímo pod jeho očima si čtou Orwella a poslouchají Charlieho Parkera. Nemají žádnou organizaci pokud není organizujícím principem lidská slušnost. Všechna ministerstva, všechny úřady, všechny továrny jsou jimi prosáknuty a Svaz hudebníků nebyl výjimkou. Oni jsou tou šedou zónou, která činí reálný socialismus životaschopným, která mu ve skutečnosti umožňuje fungovat.

Ze začátku se Jazzová sekce omezila na činnost takovým organizací povolenou. Vydávala neprodejný členský bulletin nazvaný Jazz. Posílala přednášející do kulturních klubů, pořádala jam sessions a diskotéky. Každoročně financovala jazzový festival Pražské jazzové dny, které ze začátku uznávali hlavně striktní a ortodoxní jazzmani, a které proto nelákaly davu. Úřady to sledovaly, příležitostně reptaly, ale příliš se nevměšovaly; měly na mušce rock'n'roll

Pomalu, a potom rychle, se toto všechno změnilo v polovině 70. let, kdy se na scéně objevil jazzrock, kdy byl znovuobjeven napůl zapomenutý osvědčený fenomén 50. let, který brzo dosáhl nebývalých rozměrů. Spiknutí šedé zóny vždycky najde díry v brnění pravdivosti a v 50. letech odhalilo mezeru v cenzuře. Oficiálně schválené organizace mohly pro své členy tisknout zpravodaje a někdy malé brožurky. Takové materiály se nemohly prodávat veřejně, ale cenzoři na ně uplatňovali mnohem shovívavější kritéria ortodoxnosti a někdy je dokonce ani nevyžadovali k nahlédnutí. To může vypadat jako neuvěřitelná shovívavost nebo snad jako přehlédnutí. Nic z toho. Na počátku 50. let se strana prostě spoléhala na teror. Myšlenka, že by řekněme Svaz chovatelů akvariálních rybiček vydal sbírku surrealistické poezie, se zdála - no, surrealistická. A přesto jeden z nejlepších, surrealisticky zaměřených moderních českých spisovatelů, Bohumil Hrabal /Ostře sledované vlaky/ literárně debutoval přesně touto cestou. Léta byl již známý všem, kdo se zajímali o literaturu nebo v literatuře pracovali, ale protože byl opatřen nálepkou dekadentní nemarxistický naturalista, nezavádil o žádné nakladatelství. Potom roku 1956 význačný básník a umělec Jiří Kolář přesvědčil šedou zónu klubu bibliofilů, že jeden z jejich členských zpravodajů by měl jako přílohu obsahovat knížku Hrabalových povídek Hovory lidí. Povzbuzen touto událostí, Československý spisovatel se roku 1959 pokusil vydat pro širokou veřejnost Hrabalovu sbírku Skřivánek m. niti. Cenzoři tu knihu okamžitě zlikvidovali a poslali do šrotu.

V 50. letech byly Hovory lidí ojedinělým jevem. Avšak v polovině 70. let byla tato trhlina široce roztažena jazzovou sekci a jejím neohroženým předsedou Karlem Srpem. Sekce přidala k bulletinu

Jazz dvě další publikace: paperbackovou řadu Jazzpetit a řadu uměleckých monografií Situace. Obě se staly útočištěm spisovatelů, umělců a teoretiků umění zajímajících se o žánry a trendy, které byly prakticky nezátlačné. Členské publikace překvapivě nadále zůstávaly zproštěny povinností podrobit se cenzuře - snad proto, že šedá zóna má pobočku i na ministerstvu policajtů.

Řada Situace se zaměřila na to, co by reálný socialista doktor Goebbels nazval "entartete Kunst" - věci dělané ze starého drátu a peří, podivné díry v zemi, veřejně předváděné sebetýrání atd. Jsem si celkem jistý, že řadoví jazzoví fanoušci o tyto artefakty nijak zvlášť nestáli, ale tyto věci vždycky existovaly nejenom kvůli svým přirozeným hodnotám, ale také "pour épater les bourgeois". Zatímco buržoazie, to nádherné liberální stvoření, základna každé slušné společnosti, se po počátečním šoku stala tolerantní, nacisté a komunisté nikdy nepřestávali vidět rudě při pohledu na ženský obličej namalovaný z profilu s očima en face, pokud se to nenašlo v pyramidách. Vím docela jistě, že ačkoliv tito fandové možná zrovna nevybuchovali zátiší s rezavým drátem a zavánějícími skořápkami, oceňovali skutečnost, že ty mazanice jsou opravdovým rájovým ovocem posbíraným příčinlivými zahradníky z Jazzové sekce "pour épater les Communistes".

Řada Jazzpetit byla různorodější. Patřila k ní např. antologie newyorského Living Theatre sestavená Jaroslavem Kořánem, známým to překladatelem Kurta Vonneguta, E. Hemingwaye a dalších amerických spisovatelů, jinou antologii Minimal, Earth a Concept Art redigovanou předsedou sekce Karlem Srpem, vysoce náročnou esej Tělo, Věc a Skutečnost v současném umění od Petra Rezka, krásnou monografii fotografického díla předního, předválečného surrealistického malíře Jindřicha Štýrského, rozsáhlou studii o E. F. Burianovi, předválečném komunistickém jazzmanovi /v roce 1931 vydal první českou knihu o jazzu/ a divadelním režisérovi, která kvůli marxistickému, nikoli však reálně socialistickému přístupu autora nemohla najít oficiálního nakladatele, fascinující studie Ludmily Vrkočové o tom, jak židé z terezínského ghetta dokázali vést mnohem kulturnější život než jakým se kdy mohli honosit Wagnera zbožňující nacisté, nazvaná Hudba terezínského ghetta, také údajně příliš kontroverzní /pravděpodobně sionistická/. Tomáš Kraus a Lubor Šonka uspořádali knihu o Johnu Lennonovi s řadou fotografií Lennonovi zdi v Praze, dalším to spontánním výtvozem mládeže. Byla pokryta nápisy vyjadřujícími žal a policie ji každou noc natírala vápnem. Lennonovi truchlíci ji obnovovali každý den. Vladimír Kouřil sepsal historii rockové hudby v Československu Český rock'n'roll, která dokonce obsahovala fotografie hvězd, co opustili zem bez povolení a proto se stali neosobami. Josef Vlček sestavil dvoudílný slovník amerických rockových hudebníků Rock 2000, jehož druhý díl byl nakonec zabaven cenzurou /pozn. překl. - panu Škvoreckému se tu nedostalo zřejmě nejpřesnějších informací/. Vyšla esej o Gary Burtonovi obsahující diskografii.

Ironií osudu celý podnik vyvrcholil tam, kde se trhlina umožňující vydávání členských publikací kdysi vytvořila, a to knihou Bohumila Hrabala. Poinvaznímu režimu se podařilo toho starého muže zlomit a veřejně ho v interview donutit, aby se zřekl svých názorů a snah. Potom povolili vydat pozorně seškrtná vydání autorových nejméně kontroverzních děl. Přesto Mistr odmítl nechat několik rukopisů zohyzdit, mezi nimi groteskní román Obsluhoval jsem anglického krále. Právě tady přišla na pomoc Jazzová sekce. Kniha vyšla jako hezký velký paperback, pouze pro členy, a náš konformní nonkonformista dílo vděčně věnoval "Čtenářům Jazzové sekce pro potěšení". Toto rukopisné věnování se objevilo ve faksimile na titulní straně a poháry trpělivosti policajtů přetekly.

Hrabala svolali k pořádku a pohrozili mu, že jestli bude v takovémto rošťárnách pokračovat, už nikdy žádnou knihu nevydá. Údajně ho přinutili podepsat prohlášení, že Jazzová sekce ten román vydala bez jeho vědomí. Faksimile věnování ponechali bez vysvětlení. Logika však nikdy nehrála důležitou roli v prohlášeních obětí arogantní blbosti moci.

Nakonec vydal Karel Šrám knihu Grafická hudba a fonická poezie, a poháry přetekly všechny. Ministerstvo kultury dostalo příkaz skoncovat s touto urážkou dobrého vkusu - vzpomeňte si, u vzniku Jazzové sekce stáli nikoli policajti, ale Svaz hudebníků, stánek Ministerstva kultury. Takže ministerstvo si objednalo množství marxistických analýz, které měly sloužit jako vědecké argumenty k zakázání této organizace. Rád bych věřil, že někteří z Šedé zóny tajně doufali, že alespoň některé argumenty by bylo lze použít k tomu, aby se z trosek zachránilo aspoň něco. Některé recenze vskutku obsahovaly velmi marxistické argumenty; např. jakýsi Václav Cutych napsal:

"To myslíte vážně? Analýza odborníků? Proč pořádat tanec chytrých mužů kolem husího hovna? Copak nemá oddělení hudby Ministerstva kultury důležitější věci na práci než připravovat "analýzy odborníků" něčeho, co by mělo být jasné na první pohled každému člověku při smyslech, neřku-li vzdělanému marxistovi? Dalo by se říci, že se tady nezapomínáme ničím jiným než zanedbatelnými stupiditami, kdyby tyto ovšem neměly jasné a průhledné politické pozadí. Všeobecně se ví, že ano, co JE Jazzová sekce, ČÍM se zabývá, KČMÚ adresuje své publikace a jaké jsou její SKUTEČNÉ cíle."

Spiklenci na ministerstvu, jestli vůbec nějakí existují, evidentně nemohli použít takovýchto argumentů.

Publikační činnost sekce byla jedním faktorem prohlubujícího se dramatu. Tím druhým faktorem bylo, jak už jsem řekl, vznik jazzrocku v polovině 70. let, následný přesun pozornosti sekce od čistého ortodoxního jazzu k hybridním formám, a nakonec pod tlakem událostí k rocku.

Paralelně s tímto vývojem běžel obrovský vzrůst zájmu o činnost Jazzové sekce. Noví členové se sice mohli přijímat pouze když někdo odpadl, ale 3000 vlastníků bulletinu JAZZ a svazků Jazzpetit si je nenechávalo pro sebe. Podle střízlivých odhadů měl každý svazek asi 100 000 čtenářů. Nebylo výjimkou, že některý obzvláště působivý titul četli všichni studenti střední školy /rovněž také většina učitelů/, i když pouze jeden z jejích studentů byl členem Jazzové sekce. Návštěvnost Pražských jazzových dnů se rovněž zněkolikanásobila; nakonec naslouchalo jazzrocku, new wave, rock-in-opposition a modernímu jazzu nějakých 15 000 lidí. Po různém obtěžování a byrokratickém šikanování, po zákazu jakékoliv zmínky o Jazz sekci v hromadných sdělovacích prostředcích byly nakonec Jazzové dny zakázány - typicky - ani Ministerstvem vnitra ani Ministerstvem kultury, ale "jednotlivcem", pražským kulturním inspektorem Františkem Trojanem, pod záminkou, že jsou očekávány "veřejné nepokoje".

Očekávány být vskutku měly, protože zákaz přišel v předvečer události, kdy několik kapel ze zahraničí už bylo ve městě a tisíce mladých fandů z venkova už přijeli do Prahy a někteří bivakovali v městských parcích. V narychlo natištěných letáčích sekce vysvětlovala rozvzteklým davům mládeže situaci a žádala je, aby se zdrželi veškerých projevů zloby. Dav /který obsahoval pěkných pár punků/ zázračně - měřeno západními měřítky - zachoval kázen a nepokoje, po kterých policajti prahli z celého srdce, se nekonaly.

Avšak sekce musela mnoha návštěvníkům vrátit peníze, ~~získávat~~ a zaplatit zahraniční kapely. To vyústilo ve finanční potíže, které otevřely novou cestu k "zákonné" metodě jak ovládnout a eventuálně zastavit snažení Jazzové sekce. Policajtí tuto cestu použili o několik let později.

Po zrušených Jazzových dnech se Jazzová sekce dopustila dalšího těžkého hříchu. Místo aby se odvolala "nahoru", požádala o podporu "zdola", a taky ji dostala - v podobě dopisů, proklamací, výrazného vystavení různých prohlášení sekce na nástěnkách středních škol a v klubovných SSM. Na zdech Ministerstva kultury se dokonce objevil vyzývavý nápis JAZZOVOU SEKCI NEDÁME. A sekce udělala další chytrý a provokativní tah, který dále zkomplikoval byrokratům život. Požádala o členství v Mezinárodní jazzové federaci, což je organizace hudební rady UNESCO - a byla přijata. Ministerstvo kultury toto členství neuználo argumentující, že k žádosti nebylo připojeno ministerské doporučení. Statuty UNESCO však nic takového nevyžadují; sekce byla definitivně členem. A zakázat společenství, které je součástí mezinárodní organizace, je přirozeně mnohem obtížnější než zlikvidovat pouhého domácího škádce.

Ministerstvo, polapeno nepřipravené, se znovu omezilo na šikánování. Začalo delegátům Jazzové sekce upírat výjezdní doložky na mezinárodní schůze Jazzové federace. Začalo rozšiřovat zkazky, že jazzoví fandové jsou "vydržováni ze Západu". Všem národním výborům dokonce zaslalo falešné oznámení, že Jazzová sekce byla vyloučena ze Svazu hudebníků. Nic nefungovalo. A protože Ministerstvo vnitra ještě zasáhnout nechtělo, Ministerstvo kultury nemohlo a Svaz hudebníků nebyl vraždu provést ochoten, musela nakonec vtrhnout samotná Strana.

A to tak, že rozpoutala nactiutrhačnou kampaň, která měla připravit půdu pro "konečná administrativní opatření". Kampaň vypukla v březnu 1983 článkem ve stranickém kulturně-politickém týdeníku Tribuna. Článek měl titul "Nová vlna se starým obsahem" a podepsal se pod něj jakýsi Jan Krýzl, což ve skutečnosti byl pseudonym kryjící totožnost dvou pracovníků Ministerstva vnitra. Článek se snažil působit znalým dojmem, ale moc se mu to nedařilo, pro tisíce stoupenců Sekce se stať spíše zdrojem pobavení. Poté Sekce sama udělala další neortodoxní tah. Začala vydávat další řadu zvanou Dokumenty, jejímž jedním titulem byla i odpověď Krýzlovi, pamflet nazvaný "Rock na levém křídle". Brožurka opravila s elegantní dávkou ironie mnoho chyb dvojitých Krýzlových, od jemností zřejmých jenom zasvěceným, po do očí bijící omyly v datech, kritických soudech a osobnostech. Krýzl například představuje Pete Seegera jako slavnou rockovou hvězdu počátku padesátých let, což by americkému čtenáři mělo dát představu o Krýzlově kvalifikaci. Policajtí také vyrukovali se svou vlastní interpretací punkového fenoménu. Vyplynulo z ní, že punk je vynálezem kapitalistických manipulátorů, kteří zamýšlí vyvolat v myslích mladých lidí přesvědčení, že by se člověk měl ztotožnit se životem v kapitalismu a nebouřit se.

Takový projev marxistického myšlení dal Sekci příležitost k protiofenzívě. Nebylo těžké dokázat, že punk rock vzniknul jako ryze proletářská hudba vytvořená nikoliv zlými spiklenci z nějaké British Tin Pan Alley, ale nezaměstnanými amatéry. Rock vždy byl levicovým fenoménem, tvrdila Sekce. V závěrečných rádcích pamfletu autoři obvinili Krýzla z nejtěžšího hříchu, jaký může komunista spáchat - ze šíření pravicových konceptů a proto "poškozuje zájmy komunistické strany.

Často jsem si přál, aby lidé na Západě znali "malé" jazyky, jako například češtinu. Kdyby si mohli přečíst výměnu názorů, která

následovala po tomto střetnutí myslí, vzdali by se veškerých iluzí, které snad ještě mají, o kvalitě intelektuálního života za reálného socialismu. Termín sám, vynalezený Komunistickou stranou Francie po sovětském vpádu do Československa, má aspekty, které jsou pro socialisty docela děsivé. Pojem reálný socialismus naznačuje paralely se starým Marxovým rozlišením mezi "utopickým socialismem" a "vědeckým socialismem", podle Marxe jediným způsobem jak dosáhnout utopických idejí. Ale tyto paralely jsou falešné. V Československu se pojem "reálný socialismus" stal oficiálním pojmenováním statutu quo ve stranických dokumentech. Zavedl se poté, co na konci padesátých let byl zaveden jiný termín - "dovršený socialismus", který naznačoval, že první fáze k teoretickému ráji komunismu bylo vědecky dosaženo, aby ji potom, aby ji potom, snad již v životě této generace, následoval vědecky vybudovaný komunismus. Ve skutečnosti "dovršený socialismus" následovala strašlivá ekonomická a intelektuální krize, která pobídla reformní komunisty, vydláždila cestu k Dubčekovu pokusu o kvadraturu kruhu a k sovětské invazi. Potom "dovršený socialismus" tiše metamorfoval v "reálný socialismus", také vědecky dosažený, ale o perspektivách komunismu už nebylo ani zmínky.

Ale definovat policejní stát jako "reálný socialismus" se rovná přiznání, že socialismus může existovat pouze jako policejní stát. Mnoho lidí mně možná tato slova bude mít za zlé, ale jestli tohleto je socialismus, pak už existoval kdysi - v Národně socialistickém státě Německa. Ať už snad mezi těmito dvěma totalitními hnutími existovaly jakési ideologické rozdíly, jsou tu četné, ale často ignorované důkazy o tom, že tu bylo také mnoho společných rysů. Nacisté a komunisté byli úhlavními nepřáteli v boji o to, kdo bude hrát hlavní roli v bitvě proti společnému nepříteli: západní demokracii a plodům její kultury. Pro ně oba byl jazz degenerovaným výplodem babbarských nebo zvrhlých myslí, ať už patřících špatné rase nebo snad špatné třídě; nabádání doktora Goebbelse proti jazzu se neliší ani tónem, znalostmi nebo argumenty od Gorodinského Hudby duchovní bídy, bible stalinských antisaxofonových komand. Dost zajímavé je, že hudba produkovaná těmito dvěma tábory byla jak v melodických a harmonických strukturách, tak co se týče textů prakticky identická. Vzpomeňte si, že pěkných pár příslušníků SA bylo bývalými členy KS, jak to ve své knize Písně dělají historii demonstroval hudební velitel SA Hans Bajer. Není tedy divu, že mezi drahokamův nacistického repertoáru písní lze najít i takovouto věc: "Einst waren wir marxisten, Rotfront und SPD, heut sind wir Nationalsozialisten, Kampfer der NSDAP!" - "Bývali jsme marxisté, příslušníci Rudé fronty a SPD, dnes jsme národní socialisté, bojovníci NSDAP!"

Naneštěstí tyto podrobnosti nejsou věcí dávno zapomenuté minulosti. Kampaní Tribuny proti rocku toto totalitní myšlení demonstrovala; následná volba výraziva je společná všem, kdo věří v železnou vládu jakékoli strany. Vezměme si jeden z mnoha dopisů uveřejněných v Tribuně po debaklu v podobě Krýzlova článku. Nějaký soudruh Beran píše, že jemu se punkové jeví jako "zvířata, která vykazují jen vnějškovou podobnost s lidskými stvořeními." Zajisté, právě tato věta se hojně užívala na stranách Der Stürmer. Takhle se "parteigenosemu" /soudruhovi/ Streicherovi jeví Židé. A takovéto řešení je nabídnuté Beranovými přáteli, které on ve svém článku cituje: "Zkomandujte tyhle ty pitomec ozdobené těmi jejich kravskými zvonci a řetězy a donutte je pochodovat směrem ke kladenským, ostravským a košickým hutím." Zvláště v Ostravě je mnoho dělníků v hutích politickými vězni. Vše, co na tomto doporučení chybí, je návrh vybudovat pro příšedší humanoidy sprchy.

Další spravedlivý přispěvatel k honu na čarodějnice poukázal na to, že skupina, která "jasně zazářila" na festivalu politické písně /hudební neudálost sponzorovaná režimem/ měla dvojí tvář. Jakožto

zákony kázaly jim, na festivalu muzikanti hráli a zpívali porotě protiválečné a protikapitalistické písně /mnoho publika tam nebylo/. Na pofestivalovém show překonali sami sebe a hráli ošklivý, vysoko-decibelový new wave rock, oddávající se "neslušným pís-ním". Samozřejmě, toto je letitý trik všech lidí utlačovaných represivní vládou. Půjdeme-li v historii zpět až např. do starého Říma, zjistíme, že ne všichni křesťané byli připraveni nechat se sežrat lvý. Ve dne se tito tajní, ne tak docela stateční členové sekty klaněli pohanským bohům, a v noci se odplížili do katakomb vyznávat Boha ve kterého skutečně věřili.

Jednou skupinou, která byla ochotna vystavit se lvím zubům, byli legendární Plastic People of the Universe se svým anglicky zpívajícím zpěvákem Paulem Wilsonem, překladatelem mého románu "Inženýr lidských duší". V roce 1976 byli všichni postaveni před soud a obviněni z "pobuřování" a ze "zpívání neslušných ~~textů~~ písní". Byly nad nimi vyneseny rozsudky o délce až jeden a půl roku a Paula vyhostili ze země. Kanadský velvyslanec by byl mohl klást nepříjemné otázky o tom, zda je zákonné poslat do vězení kanadského občana za zpívání popěvku obsahujícího slovo "hovno".

Obvinění se zakládala právě na takových podstatných jménech. V repertoáru skupiny byla píseň adresovaná občanu sice anonymnímu, ale očividně vědomému si své vlastní důležitosti, která vrcholila v následujících verších:

Co to připomínáš ve své velikosti?
Jsi pravda?
Jsi Bůh?
Co to připomínáš ve své velikosti?
Hovno, hovno, hovno...

poslední slovo opakováno osmkrát. Státní prokurátor a tři soudcové je vinili nikoli z urážky nejmenovaného veřejného činitele, ale z užívání skatologických výrazů. Odvážný advokát Štěpánek poté přednesl zasvěcenou řeč, která ukázala, že skatologická slova jsou v životě pracujících běžná, že vždy tvořila nesmazatelnou část slovní zásoby lidových písní. Citoval slova lidové písně ze sbírky Jana Jeníka z Bratřic, která zněla:

Sral, sral, sral
trávy sa držal
tráva se s ním utrhla
a on spadnul do hovna

V dobách protireformace, to jest za časů reakční vlády Jezuitů, pokračoval advokát s nehybnou tváří, jezuitský sběratel písní pozměnil slova písně na:

Smál se, smál se, smál
trávy držel se
tráva se s ním utrhla
spad' a zranil se

Poté citoval z prací Haškových, Chauserových a dalších světlých bodů světové literatury, aby tak ukázal, že někdy je slovo "hovno" vzhledem k sdělení hlavní myšlenky kruciální. Veřejnost v soudní síni, zastoupená především neuniformovanými příslušníky policie ve službě, se náležitě rozběsnila a soudce ignoruje historický důkaz rozhodnul, že užívání slova "hovno" je za socialismu trestný čin a vůbec, že socialistické Československo není Chaucerova Anglie.

Uvěznění Plastic People v roce 1976 přímo vedlo ke vzniku Charty 1977, petice podepsané skupinou odvážlivců všech možných profesí a postavení, která nabádala vládu, aby respektovala československou ústavu. Zdaleka tento kus papíru nerespektující, vláda proti nim ostře zakročila a některé poslala do vězení - mezi jinými i dramatika

Václava Havla, který dostal čtyři a půl roku a jen o vlas uniknul z kriminále smrti. I tak policajti nikdy nebyli schopni chartisty úplně vymýtít a tak r. 1983, když hon na čarodějnice vrcholil, skupina napsala otevřený dopis nazvaný "O populární hudbě". Jeho hlavní - a velice opodstatněnou - tezí bylo, že kontroverzní texty současného českého rocku jsou pravděpodobně prvním příkladem ryzího folklóru od 19. století, a že byly podníceny právě onou irekvenancí oficiálně schválených písní. Ačkoli tyto impotentní výrobky rozhlasové a televizní pořady zaplavují, mladé lidi to neoslovuje, protože neodrážejí realitu Československa. Odrážejí pouze opatrnost chamtivých nádeníků dychtivých rychle vydělat hromadu peněz a zůstat přitom stranou jakýchkoli potíží. Není divu, že se mladí rockeři uchýlili k svépomoci, což mělo za následek, že lidová tvořivost, která byla po mnoho let pouze propagandistickým mýtem, se stala skutečností. Ale spontánní skutečností. A opět, takovéto skutečnosti lidové vlády neschvalují.

Pak se naskytla pomoc z nanejvýš neočekávaného zdroje. Sekce kritiků Svazu hudebníků složila otevřený dopis a požádala Tribunu, aby jej uveřejnila. Zabrало to několik měsíců a jistě nespočetné schůze policajtů a funkcionářů, než se mnohokrát přepsaný, okleštěný a seškrtaný dopis nakonec v časopise objevil. Neprezentovali se, jak bylo původně míněno, jako kolektivní názor Sekce kritiků, místo toho se pod něj podepsali tři jednotlivci - Lubomír Dorůžka, Ivan Pollednák a Petar Zapletal, tři věhlasní jazzoví a folklórní muzikologové v Československu s dlouhým seznamem vědeckých knih k dobru. Jejich hlasy - a také snadno prokazatelnou - tezí bylo:

"Oddáváme se kulturnímu ochranářství... bez rozmyslu odmítáme jakékoliv vlivy zvenčí; avšak jsou-li tyto vlivy silné, našim opevněním stejně proniknou a potom nejsme připraveni... Příliš se staráme o to, aby nikdo nevybočil z řady /a tato řada obyčejně reprezentuje jenom průměrný vkus/, abychom neudělali chybu, abychom nezavedli něco nesprávného... Zůstává velkou otázkou, zda je současný útok na ideologickou diverzi v podobě rockové hudby stejně účinný jako je hlasitý. Hlavní směr této ideologické diverze lze najít nikoli v podobě rockových "excesů", ale kdekoli jinde: realizuje se frontálním a masovým působením buržoazního modelu kultury a hudby, akceptováním buržoazního vkusu, podporováním produkce komerčních a laciných písní, které otupují lidi a odvracejí jejich pozornost od životních problémů."

Tak daleko lze zajít v totalitním státě, jestliže chcete říci holou pravdu, přičemž používáte obligátní stranický žargon /"buržoazní" místo "špatný" nebo "kýčovitý"/. Kritikové zakončili své exposé něčím, co zní - a bylo tak myslím míněno - jako varování: "Generace následující jedna druhou se dosti silně ztotožňuje s hudbou svého mládí, a ta zůstává jejich po celý život." Jinými slovy: jestli si z mladých lidí naděláte nepřátele a zdusíte tóny, které milují, budou vás nenávidět až do smrti.

Takové postřehy jsou možná správné, ale postrádají onu "conditio sine qua non" marxistických analýz: "třídní" přístup, který je pro vládnoucí komunistickou stranu důležitější než jakákoliv pravda, než jakákoliv realita. Taková totiž byla linie, kterou v odpovědi Tribuny kritikům zaujali autoři Jiří Janoušek a Jiří Kohout. Začali kategoričným tvrzením: "Umění je podmíněno stranou - a třídě. O tom se nedá diskutovat!" Takový úvod samozřejmě jakékoliv diskusi zamezí. Zbytek článku se scvrkl na stará známá, rituálně lépe formulovaná stalinistická dogmata. Při čtení té odpovědi člověk dojde k závěru, že vláda a její represivní politika vůbec není odpovědná za rozšířené přijímání degenerovaného punk rocku mezi mládeží a všeobecnou protivládní náladu mladé generace. Odpovědnost leží - hádejte na kom.

Na tom, co nazývají "západní střediska diverze", která si zřejmě objednala vytvoření jazzu, rocku a podobných nehorázností ke speciálnímu účelu podvracet socialismus. /Je-li to pravda, tito duchovní otcové diverze musí být géniové./ Ve skutečnosti znám jenom jeden vládou podporovaný pokus vytvořit typ populární hudby, jež by působil proti americkému rocku. Stalo se to ve Východním Německu a nikdy se to neujalo.

Avšak ani toto nemohlo zastavit pokusy o záchranu. Objevil se naprosto neočekávaný zdroj pomoci; domnívám se, že v podobě příslušníků Sedé zóny na samotném Ministerstvu kultury. Pravda, vydavatel té brožury se identifikuje jako Divadelní ústav v Praze, ale proč by si lidé od divadla dělali starosti o "Zábavnou hudbu v České socialistické republice, její hodnoty a předpoklady pro její společenskou efektivnost"? Text mimochodem nese nezaměnitelnou pečeti těžkopádného ministerského stylu. Přináší pouze jiné formulace několika prvních dopisů v Tribuně a článku kritiků, zabalené v opatrném a dvojjakém jazyce. Často využívá toho, co kdysi Václav Havel nazval "dialektickou metafyzikou", což je dialektika toho, že "na jedné straně je to špatné, ale na druhé straně je to taky dobré". Snad jen jeden z mnoha pronikavých postřehů pamfletu:

Jestliže jsme na jakékoli úrovni, na jakémkoli pracovišti, postaveni před jev, který působí proti zájmům naší socialistické společnosti, musíme se jím zabývat rezolutně, ale zároveň citlivě, abychom nepotlačili nadějné talenty, nadějnou tvořivost, která namířena správným směrem, může mít nezbytné předpoklady k úspěšnému uplatnění.

A tak dál.

Ministerská brožurka se však objevila příliš pozdě. Do té doby někdo někde již dospěl k rozhodnutí a Ministerstvo kultury a Ministerstvo vnitra konečně vykonalo "administrativní opatření". Nejdříve byly rozpadeny desítky rockových skupin - nejurážlivější byl zákaz výborného experimentálního jazzrockového souboru Michaela Kocába Pražský výběr. Ostatním se zakázalo hrát v Praze. Desítky muzikantů byly pozvány k rekvalifikačním zkouškám, u kterých přirozeně propadli. /Když si neuděláte takovéto zkoušky, nemůžete vystupovat na veřejnosti ani jako amatér./ Potom smetli redakční radu Melodie, jediného měsíčníku, který se zabýval populární hudbou. Melodie nikdy Sekci a punkrockery otevřeně nepodporovala, ale kvůli poskytování výborných a objektivních informací o světové jazzové a rockové scéně ji obvinili z nedostatečné míry třídního - to jest, stranického - přístupu. Protože vycházela ve vysokém nákladu, byla trnem v oku reálných socialistů.

Šéfredaktor časopisu Stanislav Tizl /na počátku padesátých let vydával undergroundový magazín Bob Times/ byl vyhozen z místa, společně s ostatními celoživotními studenty jazzu. Nahradil je jeden soudruh, Miroslav Kratochvíl, "profesionální ředitel". /Snad jen jeden rys jeho odbornosti: roku 1968 ho udělali ředitelem nově zřízené stanice Radio Hvězda, jež měla být tajnou stanicí "opravdových marxistů" vysílající odněkud z dubčekovského revizionistického Československa. Ve skutečnosti zaplňovala éter protidubčekovskou a často antisemitskou propagandou odkudsi z jihu Německé Demokratické Republiky./ Jeho asistent, předzdivaný Krahe - jako Kratochvílův Hemoroid - dal na vědomí, že od nynějška bude fotografie na obálku Melodie stát 5000 Kčs; Kratochvíl může očekávat značný vzrůst příjmů. Tento mistr finančních podvodů je mimochodem členem - kandidátem UV KSČ a přirozeně zaměstnancem Ministerstva vnitra. Uvolněná místa zaplnil svými kolegy z ministerstva a Melodie se pro svých několik set tisíc čtenářů stala humoristickým měsíčníkem, plným absurdních směšných omylů a ideologických excesů.

Rozmetání Melodie bylo pouze úderem do slabin. Následoval přímý zásah proti Sekci. Její oddaný předseda Karel Srp byl vyhozen z redaktorského místa v polygrafickém průmyslu pod záminkou, že v důsledku všeobecné reorganizace není jeho funkce nadále potřeba. V Československu jento jeden z legálních způsobů jak zaměstnance vyhodit z práce. Ale jakmile Srp odešel, nastoupil na jeho místo nový člověk. Srp zaměstnavatele zažaloval a v naprostém souladu se zákony země. Soudce, žena, kterou fakta případu naprosto nezajímala, zamítla jeho projednání. Srp je nyní nezaměstnaný, a tak nejen že nemá žádný příjem (V Československu neexistuje žádná podpora v nezaměstnanosti, neboť tu teoreticky není žádná nezaměstnanost), ale může být obžalován i z příživnictví.

Mimoto se Ministerstvo kultury obrátilo k osvědčeným metodám likvidace nepříjemností. Za starých časů bývaly rozsudky na inscenovaných procesech politického charakteru. V reálném socialismu mohou být nežádoucí stakování z politické úchytky - ale když jsou postaveni před soud, obvinění pravidelně bývají ekonomického nebo kriminálního rázu. Výbor lidové kontroly zabavil účetní knihy Sekce a teď se v nich jeden soudruh čile přehrabuje. Jakmile byly účetní doklady zkonfiskovány, podivnou "náhodou" začaly z berního úřadu docházet astronomické účty za nezaplacené daně od roku 1980. Tyto nečekané daně, asi 3 000 000 Kčs, měly být ihned zaplacený z konta Sekce, které bylo ke všem jiným účelům zablokováno. Sekce mohla snadno dokázat, že daňové požadavky jsou nesprávné, ale k tomu by potřebovala své knihy, ke kterým neměla přístup.

Ale-milosrdný Bůh /předpokládám/ zasáhnul znova ve prospěch Sekce. Sekce je totiž součástí Pražské pobočky Svazu hudebníků a v únoru 1984 bylo pobočce řečeno, aby zastavila veškerou činnost. Příkaz byl ve skutečnosti skrytou snahou zastavit činnost jazzové sekce. JS jela dál, protože se dekrét o Sekci explicitně nezmiňoval. Rozlobené úřady zaslaly Pražské pobočce explicitní příkaz Sekci okamžitě zrušit. Pobočka odpověděla, že majíc zastavenou veškerou činnost, nemohou vykonávat žádnou, a proto nemůže uposlechnout.

Všichni z toho mají srandu. Ale skrze smích proskakují zlověstné zvěsti: proces s hlavními postavami Sekce je ve stádiu příprav. Jak už je v marxistických státech zvykem, rozsudky už jsou dohodnuty a schváleny stranou: 14 let pro Srpa, 10 let pro Josefa Skalníka, autora grafické úpravy publikací Sekce, a kratší lhůty pro méně důležité pachatele myšlenkového zločinu. Jestli se ukáže, že to není jenom fáma, naléhavě bych prosil všechny jazzové fandy na Západě, a vůbec všechny, kterých se svoboda týká, aby poslali ostré protestní dopisy prezidentu Husákovi, poslední známá adresa Pražský hrad, Československo.

Ať už to možná skončí jakkoliv, snaha policajtů z Ministerstva vnitra skrýt se za kouřovou clonu administrativních opatření provedených Svazem hudebníků a potom Ministerstva kultury selhala. Ministerstvo vnitra samotné bylo nakonec donuceno vylézt a 19. července zastavit Svazu hudebníků na tři měsíce činnost. Tento podzim má být pozastavení činnosti odvoláno, jestliže Svaz splní následující podmínky: Přestane vydávat jakékoli knihy, prohlášení nebo periodika. Rozpustí svou Jazzovou sekci. Přeruší veškerou práci, ať už teoretickou nebo praktickou, na poli jazzové hudby. Upustí od zakládání nových orchestrů, kapel a hudebních skupin. V době, kdy se tato slova píší, jenom Bůh ví, jak bude svaz reagovat. A co vůbec bude ještě moci dělat, jestliže tyto podmínky splní.

Ale aspoň se moc odhalí v celé své nahotě.

Napsal jsem tento článek pro ty, kteří sdílejí mé přesvědčení, že jestli TOTO v Československu je socialismus, tak to raději budu kapitalista. Jsem si vědom toho, že na Západě jsou mnozí ochotní po-

chybovat ve prospěch jakéhokoli režimu, který si říká socialistický, kromě nacionálního socialismu. Ten se zdiskreditoval, protože prohrál válku. Také vím, že každý, kdo už není ochoten nadřezovat socialistickým policajtům, bude pravděpodobně opatřen nálepkou reakcionář, Jazzmani, o kterých píše, budou /snad podvědomě/ podezřelí z antisocialismu, dokonce i z fašismu nebo, ó hrůzo, z proamerikanismu. V článku "Jaké to je dělat rock'n'roll v policejním státě" /What it's like making rock'n'roll in a police state, MUSICIAN, February 1983/ můj překladatel Paul Wilson líčí své zkušenosti z Londýna, brzy poté, co byl vyhoštěn z Československa:

Bylo to na jaře roku 1977 a v odpuzujících klubech naplno a radostně bujel punk; tupé weekendové rvačky na Sloane Square, okamžitá analýza v New Society. Byly znovuobjevovány kapely, kterými se inspirovali Plastic People před 10 lety /Velveti, Captain Beefheart/. Šel jsem do Slits /Sham 69, kde se promítal nový dokumentární film o Sex Pistols, plný zatýkání, protestů, vzteku a "lesé majesté". Poté jsem přistoupil k někomu ze suity, co se motá kolem Pistolů, s návrhem - proč nepro pášovat kopii filmu do Československa, pobudit Plastic People. "Plastic People?", odpověděl unyhmým zaknučením nafoukance z public school. "Jsou to antisocialisté. Nepodporuji fašistické rockové kapely. To bych radši ten film zaslal do Jihoafrické republiky." Ach ano, obrazy Sida Viciouse, jak čichá ke svým ponožkám, aby pozvednul uvědomění v Sowetu. Mrzelo mě, že jsem se vůbec ptal.

Jak to tedy doopravdy je? Jsou čeští punkové, tisíce přívrženců Sekce, statisíce čtenářů Melodie, všichni antisocialisté?

Mnohé jsem znal, a mnozí z nich jsou přesvědčení komunisté i po všech těch pogromech, což nechápu. Většina z nich je - no, řekl bych, že nemají na kapitalismu žádný zájem, pouze na svobodě, kterou nabízí. V principu nemají nic proti socialismu, nic proti systému, což je normální lidský postoj. Pouze fanatické podporují režim z celého srdce a za všech okolností; většina kritiků kapitalismu na Západě určitě v principu souhlasí s jeho liberální a demokratickou strukturou. Čeští milovníci jazzu a umění nemají nic proti socialismu, pokud neanihiluje to, co mají rádi. Samé o sobě to nemá co dělat s politikou, ekonomickými systémy nebo ideologiemi, ale zdánlivě to může nabývat politických podtónů, jestliže se to utlačovatelská vláda snaží zničit. Tihle mládenci nejsou slepí k výhodám socialismu. Například jistota, že sežnete práci - to jest, jistota, pokud sekáte dobrotu. Avšak nejsou ani slepí k nevýhodám: svévolná vláda policie, tvrdě omezovaná svoboda tisku, literatury a umění vůbec, příšerné protekcionářství, politická diskriminace, když se hlásíte na univerzitu nebo hledáte práci, méně urážlivě nazvaná "třídní diskriminace", chamtivost papalášů Nové třídy na vládních a ministerských místech, samozvaných skrze rituál "voleb". Copak se slušnému člověku, ať už socialistovi nebo nesocialistovi, může něco takového líbit?

Naštěstí jsou všude slušní lidé, kteří denně hřeší proti ortodoxním zákonům socialistického chování. Následující příběh je z dopisu, co jsem dostal od amatérského rockového hudebníka, který nedávno uprchl z Československa a teď žije ve Spojených státech. Se skupinou přátel chtěl navštívit soukromý jam session a přednášku ve vesničce poblíž Karlových Varů. Jak šli z nádraží do vesnice, potkali nákladák, který patřil jakési státní stavební společnosti. Řidič, typická postava dělnické třídy, zastavil, vyklonil se ven z kabiny a varoval je: "Kluci nechoďte tam. Je jich tam pěkná spousta. Mají tam na vás připravený antony, mají tam vlčáky a samopaly!" Tím "oni" onen muž z lidu myslel přirozeně policajty. Kluci ale jeho varování ignorovali a taky byli hbitě zatčeni. Podrobili se dlouhému procesu šikanování a výsledně, což mělo za následek jejich útěk ze země.

Byl ten řidič nákladáku reakcionář? Antisocialista nebyl. Byl to pouze slušný člověk. Obyvatel Šedé zóny. Takový člověk, který činí život snesitelný dokonce i ve státech reálného socialismu.

The New Republic, 17.12. 1984

translation /c/ Zázračná Drúbež, 1986

Poznámka překladatele: Poněkud nezdravé okolnosti českého kulturního života zapříčinily, že článek českého /kanadského?!/ autora musel být přeložen z angličtiny, navíc bez jeho souhlasu. Laskavý čtenář nechť omluví případné formulace, které neodpovídají autorově stylu. Stejně tak i p. Škvorecký. Drobné nepřesnosti, které se tu a tam v článku objevily, přičítám na vrub zeměpisné vzdálenosti autora trvalého bydliště od "srdce temnoty".

Článek obsahuje četné citace českých novin a materiálů. Nemaje je po ruce, přeložil jsem je z anglického překladu. Kdokoli má tedy uvedené materiály k dispozici, nechť provede potřebné úpravy.

=====

Bibliografie Josefa Škvoreckého

Zbabělci /1958/

Legenda Emöke /1963/

Sešmíramenný svícen /1964/

Ze života lepší společnosti, Paravan-prózy z text-appealů
/1965/

Nápady čtenáře detektivek /1965/

Babylónský příběh a jiné povídky /1967/

Konec nylonového věku /1968/

Smutek poručíka Borůvky /1967/

O nich - o nás /1968/

Lvíče /1969/

Farářův konec /1969/

Hořkej svět/1969/

Tankový prapor /1971 Toronto/

All the Bright Young Men and Women /1972 Toronto/

Mirákl /1972 Toronto/

Hříchy pro pátera Knoxe /1973 Toronto/

Prima sezóna /1975 Toronto/

Konec poručíka Borůvky /1975 Toronto/

Příběh inženýra lidských duší /1977 Toronto/

Samožerbuch /1977 Toronto/

Na brigádě /1979 Toronto/

Velká povídka o Americe /1980 Toronto/

The New Men and Women /1977 Toronto/

Bůh do domu /1980 Toronto/

Nezoufejte! /1979 Mnichov/

Dívka z Chicaga /1980 Mnichov/

Jiří Menzel and the History of the Closely Watched Trains/82/

Nemůžu spát
A píšu verše o všem možném
Nemohl bych číst
něco jiného

Když na to přijde
Přemýšlím
O samotě
A taky o té
Která je v davu
A dav
Ten přichází jako tikání hodin
Málem slyším
Příběhy bez konce
O kterých říkáš že jsou na nic
Ale být sám je být jako strom
Strom v poli
Ale ty jsi tu
Nejsi pole
Jsem tu i já
Nejsem strom
To zelené je jako jítro
I jako večer
Příběhy bez konce
O kterých říkáš že jsou na nic
Když na to přijde
Vidím i svobodu
Jako snít
Padá
A zprvu tolik bílá že stále nerozumím
Kde se bere
Ta čern
Jako tikání hodin

Svlékáš se a zhasínáš raději světlo
Na chvíli přestávám vidět což mě mrzí
Už kvůli tobě

Letní den
Jak z pohlednice
Láká
Nezávazně vegetovat
A poblíž
Slyšel jsem písničku
Je jako kůl v plotě
Nešťastnej
Ale má se fajn

Přišla noc
Jak na objednávku
Něco však zůstalo
Kočky mnoukaly
Lampy
Vrhaly světlo
Zcela zadarmo
A matné stíny
Poblíž
Slyšel jsem písničku
To bylo včera
Nebo
Před nedávnem
Ptáci
Usedali na římsy
Z okapů crčela voda
Když se dalo do deště
Slunce se skrylo
Za oponou z mraků
A poblíž
Slyšel jsem písničku
Je jako kůl v plotě
Nešťastnej
Ale má se
Fajn

211

Jako včera touhle dobou
Myslel jsem
Do ztracena
A byl jsem
Na místě
A byl jsem
I jinde
Zůstal jsem
Překvapil
Sám sebe
Odešel
Za zvukem
Byl to ryzí zvuk
Zvuk srdce
I květin co ti nosím
Hleděl jsem
Do hloubky
Viděl
Sám sebe
Obráceně
To je ten vtip
Doslechl jsem se o dalších možnostech
U zdi
Když je teplo
A všechno to už dávno vyšlo z módy
Jako včera touhle dobou

Pokud prší
Beru si deštník
Ale pro všechny případy ho mám s sebou
I když je jasno
A nic nenapovídá nějakou změnu

V podvečer
Když stíny plaší samy sebe
V prostoru plném náhody
Ticho nezavdává příčinu
Proč bych měl pomyslet na iluze

Proč čekat
Na nějaké překvapení
Připoután svými jistotami
Čas od času vypiju přes míru
A usnu

Dost dobře nejde
Zavírat sny
Jako ptáky
Do klecí
A pozorovat
Jejich poskoky
A jak si čistí peří
To
Sen
Krmí vědomí
A žije z minulosti
Tak nějak a žádné lety vzdušnými víry
Žádné poskoky
Z bidla na bidlo
Nezabrání
Mým snům
Plavit se
Znovu a znovu
K Americe
Kryštofa
Na Santa Marii
Nebo Queen Elizabeth
Nebo na windsurfu
Polární zář za zády
V plachtovní vítr
Když to jde
Z bidla na bidlo
Bávám povolení
Všem
Svým snům

Jsem rozměněný na drobné
Nic ze mě
Nic pro mě

Jako inflace
Postupuje každodenní život

Trochu jsem přebral
V cestě
Za pevným cílem
Ale když mám domov
Můžu si myslet
Vše je jak má být
A můj úsměv neztratil
Svou upřímnost

Krédo dneška zní
Jak rozbitá amfora
Vino se rozlilo
Minulost zmizela

A já
Jako ty
Člověk přítomnosti
Tleskám
Abych žil
V míru
Sám se sebou
Když mám domov
Můžu si myslet
Vše je
Jak má být

531

Všechna plus
Nakonec se scvrkla
Na prostou skutečnost
Že nemluví
Ze spaní

=====

Blíží se k poledni, slunce se pomalu dostává ke slowu a pro-
ráží chladnou mlhu ostrovního náměstí. Ulicemi se znaveně plouží
skupiny podivných kreatur pozorované z houštinových úkrytů velký-
ma očima vyhublých, bázlivých a nedostatečně ozbrojených domorod-
ců. Tuhle spatří tlupu zarostlých vousáčů, halasně se bavící a
poštuchující, tamhle zase jiné lupiče. Na zádech truhly plné čeho-
si těžkého, avšak milého a nad životy cenného. Toť poklady všech
moří a oceánů do úkrytu vlečeny. Uprostřed Ostrova, před kdysi
přepychovým sídlem, dnes rozpadlým, houfy pokřikujících a smějí-
cích se loupežníků, všech ras národů a barev, halasně se zdravící
a připíjející si na zděaví.

My, mořeplavci severních vod vcházíme dovnitř uložit své po-
klady a vybrati si jiné a velkých oslav pirátských se zúčastniti.
Vstupujeme do sálu a usedáme do křesel. Ve vzduchu je cítit napětí,
celé podium už samo o sobě tiše hučí a bliká do tmy červeně, zele-
ně a žlutě. Místa jsou pomalu obsazována a hlediště je skoro plné.
Sedíce na nepříliš vhodných postech, za něž jsme zaplatili dvacet
pětibzlatých, abychom učinili zadost své vášni obrazové dokumentač-
ní, netrpělivě vyčkáváme.

A konečně přichází ležérním krokem "velký zosnovatel" toho
všeho, pirát všech moří a oceánů John "Little Wolf" Silver, vítá
všechny draky a bukanýry a oznamuje, že nastavíme tímto podnikem
"Zrcadlo Rockfestu", hudební to slavnosti vojsk a námořníků krá-
lovských.

První přicházejí na světla ramp "UŽ JSME DOMA". V obsazení
bicí+baskytara+elkytara+sax, za halsného a bouřlivého povzbuzová-
ní těch nejotrlejších, řetězy opáсанých a zuby cenících diváků se
mermomocí snaží vystoupit ze stínu punk rocku /basák Vanek hrál s
FPBŽ, šlape to, má to štávu, mín už se mi líbí texty, kterým není
ani téměř rozumět. Muzikanti, ačkoliv jsou dobří, se jen těžko
zbavují svých oblíbených harmonických a rytmických postupů a při-
padá mi, že účinek skladeb se rozplývá v dlouhých instrumentálních
pasážích. Všechno mi po chvíli přijde jako střelba na neviditelný
terč, umění pro umění, snaha udělat z kruhu čtverec. Podporování
svými diváky se však vydávají z posledního. Budoucnost kapely nem-
usí, ale může být zajímavá, a tak se nechám překvapit. Potlesk.
Rychle na trochu čerstvého ostrovního vzduchu, pozdravit spřátele-
né korzáry a je tady skupina "VLTAVA". Drzý plavčík jakýsi se s
námi pobaveně vítá a rázem se ocitáme v malé útulné vinárničce let
minulých a barový band nám vyhrává k dobré pohodě. Jejich hudba je
oproti předchozí kapele mnohem vzdušnější a odlehčenější. Je cel-
kem rozumět docela vtipným, ale někdy se zbytečně opakuje tím text-
tíkům, které milovníky vána a chladných sklípků určitě neurazí.
Po pěti nepříliš krátkých písničkách však začínám usínat, aniž
bych upil doušek čehokoliv omamujícího. Trochu mě probere ještě
Jan Maxa /baskytara/ svým příjemným hlubokým hlasem a přidá něco
ze svých studiových dubových nahrávek /např. Black Rubbish/, ale
jinak nezabírám. Bukanyři a jejich družky v sále již vykřikují
nevolí, a tak se Vltava loučí znělkou z monstrovního televizního
seriálu o hodném majoru bezpečnosti, kterou hraje tak věrně, že
stačí zavřít oči a vidím hrdinu přicházet s kufrem v ruce do jeho
rodné visky... Ale muzikanti už odplouvají na stylovém parníku
k vltavským břehům, neb sezona pramiček a nedělních špacírů klepe
na dveře.

Uf, rychle na chvilku za sluncem, domorodci zatím nepřipra-
vují žádné spiknutí a jen co jsme zpátky, přichází na řadu "GARÁŽ".

Většina dívčího osazenstva tají dech. Ty, které mají s sebou své zarostlé námořníky, tiše omdlévají, ty volné a svobodné nahlas vykřikují nadšením a ztrácejí půdu /respektive křeslo pod zadečkem, neboť přichází trhač dámského spodního prádla, médium pražského bigbeatu "božský Tony" Ducháček. Za rozbouřeného dunivého přívalu hudby začíná zajímavá podívaná na tohoto mladého pána, též zpěváka s hlubokým a drsným hlasem. Přiběhne na kraj pódia, přihladí si vlasy, ruku zkroutí do podivuhodného tvaru, zhroutí se celý jako paragraf, uhladí vlasy, zamotá ruce, atakdál... přitom stačí zpívat a šklebit se na celý sál, za ním pulsuje kapela s další hvězdou /která však nevyšla zpoza mračen, nýbrž ze sklepa.../, tentokrát u kytary, Milanem "Mejlou" Hlavsou /mořským drakem Jirousovy flotily/. Hraje s obrovským elánem, jen mám strach, aby si místo do zvěskačky nekousl do jazyka. Druhý kytarista na sebe příliš neupozornuje, ale odvádí dobrý výkon /také viděn v seskupení VELVET REVIVAL/, Ivo Pospíšil na basu, T. Pěnička na bicí a mně neznámý saxofonista - to je Garáž, jak se předvedla nám, která kromě svých "hitů" dává do placu dva pro svůj sound upravené kousky PPU "Podvlékačky" a "Jaro, léto..." Ducháček k tomu všemu ještě na moment vykouzlí představu "jazzující" Jany Koubkové. Je to odvaz, tak má bigboš vypadat. Jak jsem neměl Garáž rád, začínám jí přicházet na chut. Koncert vrcholí, výkřiky "Tony" nebo "Mejla" se přebíjejí, staří, již mnozí olysali piráti nostalgicky slzí a nabývám dojmu, že vzduchem poletují krajkové spodničky, ale teď už je konec vystoupení -GARAGE-, jak se do hlaholu snaží oznámit vousatý J. Silver.

Jako čtvrtí se na prknech "ostrovního divadla" objevují "KRÁSNÉ NOVÉ STROJE". Oproti uplynulým sezónám nikoliv ve tmavých decentních oblecích, ale v jakýchsi chaoticky postříkaných bílých mundúrech/sněh zednických montérkách/, barevných, až oči přecházejí. V trochu pozměněném nástrojovém obsazení /+flétna, akordeon, -jiné dechy/ bez tanečnice, avšak s neúnavným tanečnickem a křepčícím pseudodirigentem. Abych se přiznal, jejich pojetí humoru mi dost uniká, tanečnickovy epileptické figury zrovna nekorespondují s tím ostatním, co se na pódiu děje a připadá mi samoučelné. Hudebně se kapela snaží dostat ze svého bludného kruhu, ale příliš se jí to nedaří. Asi jsem si dřepěl na vedení, ale nepochopil jsem, co mi chtějí říci dost nesrozumitelnými výkřiky "Maso, maso...", či "Pisoár na nebesích". Leč budiž jim přáno jako ostatním... Už končí a uvolňují místo poslední atrakci tohoto večera - takže přichází banda pana MCh se svým novým pořadem a se změnou v obsazení - MCh-saxes, elkytara, zpěv; S. Simon-baskytara, V. Marek-bicí, L. Hkebrant-klávesy. Za zvuků šíleného přístroje od fy YAMAHA rozeznávají všichni bránice publika hradbou bicích nástrojů. Díky použití kláves se atmosféra posouvá zas kousek jinam, i když má mnoho společného s předchozím Gorlebenem. Celá ponurost je umocněna německými texty, a tak se rázem propadám stoletími k době gotické a ještě starší, ke křížovým výpravám. Konečně nezáleží ani na letopočtu ani na symbolech. Texty si interpretovat neproufám, jelikož moje němčina bídná jest a paměť neslouží. V některých okamžicích z toho co se děje na pódiu opravdu mrazí. "MCH BAND" určitě stojí za zopakování, protože napoprvé je to pro mne velké sousto. Poslední slova, ještě kvikne synták a konec. Šest hodin hudby je za námi. Po dlouhé době mám z toho všeho dobrý pocit, ačkoliv je už nějaký čas znát, že je potřeba změny, potřeba urvat se od pupečnické šnůry toho šíleného kolotoče této stále ještě živoucí scény, kde snahy vycházejí nebo se míjejí, ale každopádně se dnes všem

znovu vracejí do náruče, aby poznali, že něco podobného jim rukama už prošlo. Že je třeba hledat nové, ví už asi kde kdo /konečně Už jsme doma a Mch Band jsou toho důkazem/, jenže kdo najde? Nad budoucností amatérské scény bych si mohl lámat hlavu ještě hodně dlouho, ale nebudu na konci splétat gordický uzel /nevím, kdo ho rozmotá a já to neumím/, a tak nezbývá než nabrat potravinu a pitnou vodu, vztyčit vlajku s lebkou a hnáty a vydat se k domovským zátočinám.

Dobrý vítr všem!

ČESKÝ HAPPENING

Počkej do setmění
postav židli
před elektrický sporák
zapni světlo v troubě
sedni si
a dívej se

WILLIAM STYRON NA KARLOVĚ UNIVERZITĚ

Již od té doby, co v roce 1951 ve věku 26 let vydal svou první knihu Ulehni v temnotách /Lie Down in Darkness/, je William Styron významnou postavou americké literatury. Tato prvotina líčí rozklad jižanské rodiny, která se dostala do konfliktu s moderním světem.

Styron vyrůstal na jihu Spojených států a z této zkušenosti čerpal také ve své knize Doznání Nata Turnera /The Confessions of Nat Turner/, která vyšla v roce 1967 a okamžitě si získala široký okruh čtenářů. Tento historický román o vůdci skutečné revolty, k níž došlo ve Virginii v roce 1831, zvýšil Styronovu popularitu a zároveň vyvolal velkou polemiku. Ve svém posledním románu Sophiina volba /Sophie's Choice/, vydaném v roce 1979, si zvolil úplně nový námět - druhou světovou válku a vyhlazování národů - a na životním příběhu jedné Polky, která přežila Osvětim a usadila se v Brooklynu, ukázal na zlo oné doby.

V dubnu minulého roku besedoval William Styron s posluchači filozofické fakulty Karlovy univerzity a na okraji diskuse vyjádřil svůj obdiv zaujetí, s nímž lidé ve Východní Evropě přistupují k literatuře. Z této besedy přinášíme následující výtah.

= Trávíte hodně času v přírodě a jste velmi aktivní. Jak je možné, že jste zároveň schopen psát o takových lidech, jako je Sophie, a prožívat s nimi po léta jejich muka? Jak dokážete s takovým utrpením žít? =

Mezi vlastním životem a tím, o čem píšu, nemusí podle mého názoru existovat vzájemná souvislost. Trávím skutečně hodně času venku a věnuji se nejrůznějším věcem. V létě jezdím na plachetnici a hodně chodím pěšky. Chovám psy. V zimě bruslím. Dělámi prostě docela normální věci jako jiní lidé. Pokouším se alespoň budít zdání, že jsem v dobré kondici. Ale to není nijak v rozporu s mou prací. Spisovatele nutí nejrůznější pohnutky k tomu, aby dělal, co dělat musí. A když už jste se zmínil o Sophii, její příběh mě pronásledoval od té doby, co jsem se v mládí seznámil v Brooklynu s jednou Polskou dívkou. Tehdy jsem tušil, že se jednou pravděpodobně stane vhodným objektem pro psaní, ale trvalo třicet let, než se mi opět dostala do podvědomí jako podmanivý námět. Došlo k tomu trochu záhadným způsobem. Měl jsem v té době rozpracovanou jinou knihu a moc mi nešla. Jednou na jaře uprostřed sedmdesátých let jsem se ráno probudil a vzpomněl jsem si na dívku z mládí. Odložil jsem knihu, na níž jsem pracoval a ještě tentýž den jsem se rozhodl napsat o ní a vrhnout se do té velké hazardní hry. Věděl jsem, že se vydávám na předlouhou cestu, ani na okamžik jsem však nezaváhal. Šel jsem do pracovny a napsal první stránku Sophiiny volby. A od té doby jsem na ní pracoval bez přestávky tři a půl roku.

= Setkal jste se také s Nathanem? = /další postava v Sophiině v./

Ne. Nathan je konglomerátem, kombinací všech prehlivých, bláznivých, legračních a děsivých lidí, s nimiž jsem v životě přišel do styku. Není to jedna postava, je složen z několika a je z větší části výplodem mé fantazie. V knize není nikdo, kdo by nebyl z větší části vymyšlen a to platí i o vypravěči, Stingovi, a nebylo by správné hledat mezi nimi souvislost.

= Souhlasíte s filmovým zpracováním Sophiiny volby? =

Do jisté míry. Považuji ho za zdařilý pokus. Odpovídalo duchu knihy. V zásadě se s ní příliš nerozcházel. Hraje v něm výborná herečka. Moc se mi líbí jeho spád a to, že v podstatě vystihlo smysl knihy. Nemohlo ji samozřejmě postihnout v její celistvosti, jinak by muselo trvat sedm osm hodin. Pro úplnost by bylo nutné, zachytit takové věci, jako je velmi napjatý, ne-normální a násilnický vztah Sophie a Nathana, který nebyl podle mého názoru vůbec vyjádřen. Něco z něho ve filmu je, ale já jsem osobně postrádal jeho brutalitu. Také si myslím, že mladý herec, který představoval vypravěče, Stinga, byl trochu povrchní, příliš zelený a naivní na to, aby byl přesvědčivý. Ve filmu byly kromě toho některé metafory, které se mi moc nezamlouvaly. Třeba obraz Brooklynského mostu. Je nádherný, protože je to velkolepá stavba, ale nějak se nepodařilo vystihnout, k čemu tam je. V knize o Brooklynském mostu nic nemám a rád bych věděl, proč se ocitl ve filmu. Záběr je výborný - Sophie a Nathan stojí na zábradlí a přitukávají si šampaňským, kamera je míjí a před námi se otvírá překrásné panorama Brooklynu. Považuji to za příliš teatrální a zbytečné. Takové věci mě rozčilují. Vraťme se však k jádru vašeho dotazu. V základě je to dobrý film určitě nedělá ostudu tomu, co považuji za své dílo.

= Jaký vztah jste zaujímal k Sophii? =

Neměl jsem k ní žádný zvláštní vztah. Chtěl jsem pouze vytvořit záhadnou, okouzující a vzrušující ženu, jejíž tajemství je nakonec v závěru knihy odhaleno. Poněkud s úžasem jsem si uvědomoval, že klíčem k její postavě je to, že neustále lhala. To byl pro mě velký objev. Na začátku, když jsem tvořil její charakter, jsem napsal dlouhou pasáž - v knize ji najdeme - v níž líčí své mládí v Polsku, v Krakově, a idylický život s báječnou matkou a obdivuhodným otcem - v Americe bychom označili otce za liberálního demokrata - který měl krásný vztah k lidem, projevující se snahou zachránovat židy po vpádu nacistů. Když jsem tuto pasáž dokončil, měl jsem neuvěřitelný pocit - vytvořil jsem postavu děvčete, které mně, vypravěči, líčilo ty pozoruhodné věci o svém životě v Krakově za války těsně před válkou. To je na psaní to úžasné. Pokračoval jsem a ke svému údivu jsem jednoho dne zjistil, že Sophie je vlastně strašná lhářka, a že jedním z klíčů k tomuto příběhu je předivo lži, do něhož neustále halila svou osobu a celý svůj život. Jakmile jsem si tohle uvědomil, dostal příběh úplně jinou dimenzi, protože jsem začal chápat ty hrůzy, které ji v životě potkaly, zároveň ji nutily skrývat tolik věcí, že se doslova dusila vinou. To byl důležitý okamžik a vnesl do příběhu prvek, řekl bych hravosti, protože mi bylo jasné, že v jednom bodě lže, v jiném mluví pravdu a bylo pro mě stejně záhadné jako pro čtenáře, kdy mluví pravdu a kdy lže. Tento objev hned na začátku byl důležitý. Lhala samozřejmě až do konce - teprve potom vyšla pravda najevo. To byla tedy jedna moje strategie, jak se se Sophií vypořádat.

= Kdyby byla Sophie potkala někoho jiného, byla by schopná šťastně žít? =

Na to už se mě ptalo různým způsobem několik lidí. "Proč jste nenechal Sophii seznámit se s milým židovským psychoanalytikem?" tázali se. Často jsem o tom přemýšlel. Možná, že by tím problém byl vyřešen. Pak by také závěr vypadal úplně jinak. Příběh by nekončil v hotelovém pokoji ve Washingtonu, nýbrž na psychoanalyticky pohovce, kde by se tajemství nakonec prodralo na povrch. Ona mu svěřila své tajemství a on jí řekne:

"Nic si z toho nedělej, to se může stát každému. Vezmeme se, Odejeme z Vernonu a otevřeme si tam hotel nebo něco podobného." Tím by všechno šťastně skončilo. Jenže to jsem neměl v úmyslu. Chtěl jsem prostřednictvím Nathana ukázat - naprosto záměrně - že zlo takového místa, jakou byla Osvětim, bylo tak zdrcující, že ohromující a trvalé, že pronásledovalo oběť ještě léta poté, co se odtamtud dostala, že v podobě Nathana dostihlo Sophii za tři roky od úniku z tábora, a že Osvětim, obrazně řečeno, nako- nec vraždí ducha. A když se jí to nepodařilo v době, kdy měla oběť na dosah, dokáže to v každém případě později. Proto jsem dal Sophii dohromady s Nathanem a ne s někým dobrotivějším.

= Na vašem přístupu k Sophiině volbě se nejvíc obdivuji tomu, že vypravěč, Stingo, nepředstírá, že o druhé světové válce skoro nic neví a snaží se získat informace, odhalit pravdu. V této souvislosti bych se chtěla zeptat, proč se ve scéně z koncentračního tábora, kdy je Sophie přinucena k volbě, Stingo snaží analyzovat chování německého doktora způsobem, jak to líčíte ve své knize?

Je to okamžik, k němuž celá kniha směřuje. Opilý nacistický lékař přinutí ženu, aby volila mezi svými dvěma dětmi. Cítil jsem, že kdybych se pokusil o vysvětlení, působil by celý příběh příliš záhadně. Ať právem či neprávem jsem se domníval, že je mou povinností pokusit se alespoň motivovat jeho čin. Možná, že se mi nepodařilo dostatečně zdůraznit, že je to pouhá teorie a že já, autor, Stingo, vypravěč, se nesnažím vydávat ji za pravdu. Byla to určitá forma spekulace a za nejvhodnější způsob, jak poukázat na tento neuvěřitelný akt zla, jsem pokládal vysvětlení, že tento člověk se skutečně snažil dokázat existenci boží, protože jsem osobně přesvědčen o existenci zla na tomto světě. To je fakt, taková je přítomnost. Nemůžeme na ně vždycky ukázat nebo je definovat, ale tvoří absolutní, všudypřítomnou součást lidských dějin. Myšlenku nacistického doktora, jako osoby, která sešla z pravé cesty víry, považuji za hodnověrnou. Před jeho očima se odehrávaly všechny ty hrůzy, osobně se na nich podílel, posílal na smrt mrzáky, děti, starce, prováděl každý den tak strašné věci, že ztratil svůj dřívější smysl pro spojení s Bohem. Přeba to byla pouhá domýšlivost na mé nebo vypravěčově straně, nicméně jsem považoval za možné, že když přinutí Sophii k volbě, chtěl tím vykonat nebo se podílet na největším zlu, jakého byl schopen, aby znovu objevil Boha, protože nevěřím, že myšlenka zla může existovat bez myšlenky Boha. Neměl jsem však na mysli nic jiného než teorii, tedy žádné shrnutí a tvrzení, že taková je pravda.

= Způsob, jakým jste tuto scénu vylíčil, byl tak sugestivní, že jsem se prostě nemohla smířit s tím, co následovalo. Snažil jste se pochopit chování toho nacisty a myslím, že jste mu přiřknul vznešenější pohnutky, než jaké ve skutečnosti měl. =

To je naprosto oprávněný postřeh. Jestli ve vás tato scéna vzbudila takový pocit, máte právo ji odmítnout jako místo, kde si autor dovolil mglý vrtoch.

= Snažil jste se Sophiinou volbou upozornit na nebezpečí nacismu nebo fašismu? =

Myslím, že jeď nacismu pořád existuje, že ho lidé mají v krvi. Projevuje se neoфаšistickými hnutími, která nemusí sama o sobě představovat akutní nebezpečí - například hnutí Jean-Marie Le Pena ve Francii, fašisty tělem i duší, nebo ve Spojených státech, kde existují neonacistické enklávy na Západě. Tyto projevy nepovažuji

osobně za hrozivě nebezpečné, jsou však nicméně ukazatelem, že tento jev pořád existuje. Nemyslím si, že se fašismus dá někdy úplně vymýtit z lidské společnosti. Nevím proč, ale zdá se mi, že se projevuje neustálý trend k fašismu, který považuji za politické zlo dvacátého století. Když jsem o nacismu psal, neměl jsem na mysli žádný manifest. Nesnažil jsem se upozornit na existující nebezpečí, ale rozhodně jsem chtěl obrazně ukázat, že tato nejdrsnější forma totalitarismu visí ve vzduchu.

Nesmíte to chápat tak, že si odporuji. Jsem přesvědčen, že menší hnutí, která existují, nepředstavují žádné nebezpečí, ale nejsem ještě přesvědčen o tom, že ze světa zmizela. Jsou dnes rozšířena v jihovýchodní Asii, i když se jim říká jinak. Avšak kdekoliv, kde je možné ovládnout masy, jak tomu bylo za nacismu, se vydáváte v nebezpečí, že se lidské pokolení zničí.

Nemusí k tomu dojít okamžitě - taková situace se nemusí opakovat - nemůžeme však nečinně spoléhat na to, že k tomu nedojde v některé velké zemi. To je důvod. To je důvod proč si myslím, že každá kniha, která se nacismem zabývá, jako Sophiina volba - bez ohledu na její literární kvality - slouží jako určité varování, že nejsme v bezpečí, že musíme být na stráži.

= Učíme se o vás jako o jižanském autorovi. Zajímalo by mě, jak vy osobně charakterizujete jižanství a jak se odráží ve vašem díle. =

Je to, velmi zvláštní prvek mé tvorby. Ve svém prvním díle, před mnoha lety, jsem začal velmi důsledně jako Jižan. Považoval jsem se za sto procentního Jižana v tom smyslu, že jsem se na Jihu narodil, vystudoval jsem tam a s jeho tradicemi mě spojovala velmi silná pouta. Četl jsem hodně Faulknera, Erskina Caldwell, svou vrstevnici Flannery O'Connorovou a jiné autory - Allena Tatea, Roberta Penn Warrena - a pocítoval jsem k jihu náklonnost. Myslím, že se v mých literárních počátcích také odráží.

S postupem doby, jak běžel čas, jsem došel k poznání, že mám kořeny sice na Jihu, ale že už nejsem výhradně jižanským spisovatelem. Je obtížné vysvětlit, proč to tak je. Jsem přesvědčen, že to pramení ze skutečnosti, že jih se za těch třicet let, která uplynula od té doby, co jsem začal psát, radikálně změnil.

Když jsem tam vyrůstal, prožíval jsem věci, které se nedají srovnat se životními zkušenostmi Evropanů, ať už Francouzů, Čechoslováků nebo Šveďanů. Žil jsem ve společnosti skládající se z černochů a bělochů, kteří žili naprosto odděleně, podobně jako je tomu v dnešní Jižní Africe. Chodil jsem do školy, kam měli přístup jen bílí. Černí studenti nesměli navštěvovat stejné školy jako běloši. Tato segregace se vztahovala také na veřejnou dopravu. V autobusech seděli vpředu bílí, vzadu barevní. Byla to společnost, v níž jste se nikdy nesetkal s černochy v kině nebo divadle. Segregace se dokonce vztahovala na pouliční kašny s pitnou vodou. Kašny na veřejných prostranstvích měly štítky "Pro bílé" a "Pro barevné".

Takový život přináší duševní otřesy, Jsem přesvědčen, že způsobuje hluboké rány lidem, kteří v takovém prostředí žijí - ať už jsou obětí bílí nebo černí.

Nějakých patnáct let po druhé světové válce došlo ve Spojených státech, jak víte, k revolučním změnám, k jedné z nejpozoruhodnějších sociálních revolucí moderní doby. Černoši získali s pomocí bělochů relativní svobodu. Všechna právní omezení byla zrušena a černochům byla přiznána rovnost, jakou požadovali a jakou si zasluhovali.

Když k tomu došlo, změnil se radikálně i Jih. Už nebyl místem, kde se neuvěřitelně dramaticky vyhrocovalo napětí,

o jakém psal například Faulkner. Jih si i dnes zachovává něco ze své svéráznosti, ale zároveň je součástí celkového obrazu Spojených států. Například Atlanta, která byla v době mého mládí typickým ospalým jižanským městem, ne nepodobným Atlantě z Jihu proti Severu, je dnes ultramoderní metropolí, velkoměstem jako Boston nebo Chicago, s nevyhnutelnými znaky městské pompy - obrovskými hotely, několikaproudovými dálnicemi, nočními podniky a všemi těmi příslušnostmi Severu.

Proto si myslím, že změna Jihu způsobila, že se změnili i jeho spisovatelé. Už nemohou posuzovat život stejnými očima jako kdysi, jak to dělal Faulkner. Už není možné líčit Jih tím mlžným oparem, jaký převládá, když Faulkner píše o konfliktech mezi černochoy a bělochoy, o Dilseym v Hluku a zuřivosti /The Sound and the Fury/ a o neuvěřitelném napětí způsobeném tragickou smrtí černého Joea Christmase ve Světle v srpnu /Light in August/.

Tento Jih už je ten tam. A ke změně došlo ve stejné době, v níž jsem tvořil. Proto jsem se ve svých posledních dílech cítil poněkud izolován, odtržen, a třebaže jsem Jižan svou motivací a mnohými reflexy, nepovažuji se již za tipicky jižanského autora. Jsem americký spisovatel, který náhodou pochází z Jihu.

= Pokud vím, narazila vaše kniha Doznání Nat Turnera na kritický odpor některých černošských spisovatelů. Co vám především vyčítají? =

Mám dojem, že neexistuje jediná černošská spisovatelka, která by měla být mým zapřísáhlým nepřitelem. Víím, že mě černošské spisovatelky pořád ještě považují za Nemesis. Nevím proč právě ony, ale je to tak.

Když kniha vyšla, měla velký úspěch. Objevila se v napjatém okamžiku černošských dějin. V jistém smyslu si nemohla vybrat nepříznivější dobu, protože černoši se tenkrát snažili najít sama sebe. V knize eseje, kterou jsem právě dokončil, uvádím kapitolu o Natu Turnerovi malou anekdotou. V létě, kdy Doznání Nata Turnera vyšlo, tedy v roce 1967, jsem si vyjel na ryby s jedním přítelem a dvěma černošskými lékaři kousek od ostrova Martha's Vineyard kde bydlím. Přítel, který o mé knize věděl a byl shodou okolností sám vydavatel, řekl těm dvěma lékařům, mimochodem absolventům Harvardu nebo Yale, že jsem napsal knihu o Natu Turnerovi a že se mu moc líbila. Oba muži upadli do rozpaků a přiznali, že jim jméno Nta Turnera nic neříká. Nic nepředstírali, byli naprosto upřímní. Neměli poněmáh, kdo to byl a bylo na mě, abych jim to objasnil.

Tento paradox a podivné dilema, v němž jsem se krátce nato ocitnul, mě přivedli k poznání, že jsem si Nata Turnera, tuto skutečnou historickou osobnost, vlastně vymyslel, že jsem ji pro bílé a černé američany znovu vytvořil. Došlo k tomu však v době, kdy černochoům přišlo zatěžko akceptovat bělocha probouzejícího k životu jednoho z jejich hrdinů. Došlo k tomu, že já i moje kniha jsme se stali terčem velmi silného a ve skutečnosti téměř hysterického rasistického útoku, motivovaného ryze politicky. S literaturou neměl nic společného. Myslím si, že tato reakce byla vyvolaná - teď už to mohu říci bez jakékoliv trpkosti, protože od té doby uběhla řada let - rasovou závistí. V tomto kritickém okamžiku se na scéně objevil běloch a svou představivostí probudil k životu černošského hrdinu v době, kdy se černoši zoufale snažili o totéž.

A tak se kniha stala v jejich mysli symbolem uchvatitelství, moci bělochů nad černou kulturou. Tento pocit slábnul jen pomalu a ještě se úplně nevytratil. Mezi černochoy pořád ještě přežívá mýtus, že tato kniha má něco společného s rasismem a že podává falešný obraz jejich hrdiny. Velmi mě to mrzí, protože si myslím,

že tento názor odradil mnoho černochoů, kteří by si byli knihu jinak přečetli. To je ale riziko, které na sebe berete, když se odvážíte nahlédnout do života jiných. Nechci se na nic vymlouvat a nemám žádné výčitky. Víím, že kniha má ve Spojených státech a na celém světě hodně čtenářů. Jsem tedy s výsledkem celkem spokojen.

= Který druh evropské literatury považujete pro svou práci za důležitý? =

Evropské písemnictví je mým životodárným zdrojem. U něho jsem se učil. Zahrnuje všechny země - anglický román, ruský román, francouzský, Flauberta. Pokusil jsem se číst Danteho a to je tvrdý oříšek, pokud neovládáte středověkou italštinu. Myslím, že jsem přečetl tolik evropské literatury jako americké. Kdybych měl zajít do podrobností, nestačilo by na to celé dopoledne. Bez znalostí evropské literatury bych se nebyl stal nikdy spisovatelem.

= Co pro vás znamená osobně? =

Osobní význam je, myslím, zřejmý v celé mé tvorbě. Bez Jamese Joyce, abych uvedl příklad, Flauberta nebo Dostojevského bych nikdy nedokázal napsat to, co jsem napsal. Osobní význam je úzce spojen s profesionálním, takže neexistuje způsob, jak je od sebe oddělit. Je součástí přediva, z něhož je utkán můj vlastní život.

= Řekl jste, že jste na Sophiině volbě pracoval tři a půl roku. Předpokládám, že to byla úmorná dřina a že jste neměl moc času na něco jiného. Jaký jste měl pocit, když jste knihu dopsal a co jste potom dělal? Jak dlouho jste se věnoval jiným věcem a odpocíval než jste zase dostal chuť do práce? =

Vypráhnul jsem na několik měsíců. Velmi jasně si pamatuji, že jsem knihu dokončil v roce 1979 a nesmírně se mi ulevilo. Řekl jsem si, že nějakých sedm, osm měsíců si mohu dovolit psaní nechat. Potom jsem se pustil do románu, který právě teď dokončuji. Domnívám se, že "tvůrčí proces", abych užil té fráze, je skutečně velmi úmorný. Když se pustíte do tak složitého příběhu, jakým je Sophiina volba, investujete do něj tolik emocionálního kapitálu a energie, že vás to vyčerpá. A když skončíte, za tři a půl až čtyři roky, jste na dně. Studna je prázdná a musí se znovu naplnit. Ta moje se už zase začíná naplňovat a jsem opět šťasten.

= Jaké obavy nebo starosti vás pronásledují? =

Každodenní obavy. Ráno, když se probudím, mám strach, že nevstanu a to mě pronásleduje celý den. Spisovatel je obětí všech možných neuroz, jaké lidi pronásledují, a ještě nějakých navíc. Mámpříteli, také spisovatele, který si stěžuje, že jednou, dvakrát do měsíce není schopen napsat na stroji nic jiného než dopis na rozloučenou, takové zoufalství psaní přináší. Nevím, co bych k tomu dodal. Nemyslím, že mám o něco víc nebo méně starostí než kdokoliv jiný. Psaní je velká dřina. Není to lehká podnik. Nikdy nevím, jestli z toho něco bude. Od různých projektů jsem upustil, jiné jsem strčil k ledu. Vyhodil jsem víc popsaného papíru, než jsem si ponechal. Nemohu říci, že bych měl nějaké zvláštní obavy. Patří k mému životu a bylo by téměř nemožné chtít se jich zbavit.

= Jak byste definoval svůj postoj k životu a jak se odráží ve vaší práci? =

To je v určitém smyslu dobrá otázka, protože se mi ještě nepodařilo analyzovat svou práci. To za mě dělali kritikové a já kritiky neřtu, takže nevím, jak hned odpovědět. Ale je to dobrá otázka. Nepohlížím na život jako na proces plný frustrací, celkem vzato má velmi příjemné aspekty, avšak většina z nás jsou pouhé nuly, oběti historického vývoje. K některým lidem se historie chová laskavě, jiné s neuvěřitelnou krutostí drtí. Za námět svých knih jsem si zvolil dvě nejdůležitější převratné události moderní doby - otroctví a Osvětim - a pokusil jsem se ukázat, jak hlavní postavy těchto dvou knih byly manipulovány silami, s nimiž neměly nic společného.

Všichni, jak tady sedíme, jsme obětí historického procesu. Každý spisovatel, který si toto neuvědomuje, se vyhýbá své povinnosti. Nepovažuji se kupodivu za pesimistu. Je ve mně spíš něco z optimisty, protože přes všechny ty hrozné věci, které se kolem nás dějí a vůči nimž jsme bezmocní, žije většina z nás poměrně šťastně a nějakým způsobem se dokážeme vyrovnat se silami, které na nás útočí. Jak už jsem řekl, jsem přesvědčen, že jedním rysem lidské existence je zlo a to je tajuplná; dokonce metafyzická složka, kterou nedokážu popsat. Ale existuje, lidé ji mají v krvi. Nemá nic společného s přírodou, protože v přírodě zlo neexistuje. Je příznačné pouze pro lidské chování a vždy existuje v nějaké formě. Pokusil jsem se se zlem nějak vypořádat a vysvětlit, jak podle mého názoru ovlivňuje náš osud, ať už kladně nebo záporně. Nemohu říci, že se mi to vždy podařilo, ale pokusil jsem se o to.

= Zajímalo by mě, jestli jste se někdy pokusil napsat něco pro zasmání nebo jen tak pro zábavu nebo zdali jste o tom alespon uvažoval? =

Moje knihy, jak víte, jsou dost dlouhé a složité. Nikdy jsem se nepokusil napsat pouze humornou knihu, ale domnívám se, že Sophiina volba by nebyla tak úspěšná, kdyby byla jen ponurá. Jsou v ní pasáže, jejichž smyslem je zmírnit smutek, a patrně se jim to podaří, protože většina lidí je považuje za prvek přínášející úlevu. Koneckonců stačí přečíst si Shakespeara, aby člověk viděl, že i uprostřed nejotřesnějších a nejtragičtějších situací v literárním díle je nutné se zasmát. Vždycky jsem si byl vědom toho, že můj ironizující styl má občas komický nádech. Znovu opakuji, že kniha by bez tohoto ironického tonu neměla takový úspěch. Ale vysloveně humornou knihu jsem nenapsal. Třeba se o to jednou pokusím. Říká se, že jak člověk stárne, zaujímá k životu tolerantnější postoj a bere to víc s humorem - jenže tak daleko ještě nejsem.

=====

Poprvé se mi to stalo v Japonsku. Bavit jsem se s náhodným známým, Američanem, v Tokiu, a na jeho otázku jsem rádoby vtípně a chytře odpověděl. K jeho mému překvapení jeho replika obsahovala nejen odpověď na mou otázku, ale i posun dále, a tak jsem, pobaven a jemně potěšen, svou větu prošpikoval vtípem a posunul jsem problém, o který šlo, tak daleko, že jsem očekával konec rozhovoru. Jenže: Američan, jako by se nechumelilo, odpověděl ještě vtípněji a ještě lépe než já a já si s hrůzou uvědomil, že musím z a p n o u t mozek na vyšší obrátky. Stálo mě to trochu soustředění a zapotil jsem se. Ouvej, Američan jel dál a rozhovor jiskřil a tepal a komunikace byla komunikací, prospěšnou pro obě strany, a ne blábol, plný frází a konverzačních pitomůstek. Mozek šťastně jiskřil a přímo jsem cítil, jak se protahuje rozkoší, a malý Marek nade mnou s hrůzou zjistil, že doma, v Praze, stačí to myšlení jen tak šolíchat, ušmudlaně přehrabovat, a člověk může vystačit s pár frázema a verbální údržbou celý život, bez ohledu na funkci, vzdělání a postavení. Hrůza! Vždyť my krníme, živoříme, uvědomil jsem si tenkrát na plný pecky.

Od té doby jsem často vychutnával rozhovory, při kterých jsem musel "zapnout", tím více, čím méně jich bylo, a začal "trpět" v běžném životě. Všude kolem vidím, slyším a cítím stovky příkladů otupělosti, stereotypního myšlení, líného zdůrazňování, že to stějně nemá cenu a že je to jedno... a je mi to líto. Je mi moc líto, že Češi /z nichž mnozí ani nevědí, že nevědí, netuší, že netuší a nemyslí, že nemyslí/ nežijí, že jen existují. Přímo trpím, když i sám na sobě, přes všechnu snahu, znovu a znovu objevuju malicherné limity, stropy subjektivismu a ega, maločeské iluze a ignoraci pramenící z izolace, neinformovanosti, ztuhlosti, málo tréningu, krunyře sociálních struktur atd.

Bohužel, i já, v zájmu "zachování" zdání rodiny, hraju hru na "normálnost." Žena neví co chce, ale nedá pokoj, dokud si nezkaží /naštěstí už ne celé dny, jako kdysi, ale jen/ pár minut života konzervativním lpěním na rituálech "ženskosti", které do ní vtiskla výchova, matka, společnost. Je mi moc líto, když cítím ty zbytečné brzdy, když ji vidím, jak připitoměle buduje zbytečné valy a hradby, jak "uznává" hodnoty, které jindy a jinak pomlouvá. Když jsme spolu začali chodit /už to bude 20 let/, vrhnul jsem se do vztahu ona+já po hlavě, na plnou páru, a s překvapením hned druhý den zkonstatoval, že ji překvapilo, když se s ní chce vidět dnes a denně, pořád, co nejvíce. Když se milujeme, často jedná přesně podle filmové sladkých hvězd, upejpá se, říká "ne" když myslí ano, chce jedno, ale myslí na druhé atd., takže to skřípe, ale poradit nechce, a už vůbec ne ode mne. Když jsem se vrátil z vězení, vrhli jsme se do další etapy vzájemného vztahu a objevování ní oba dva po hlavě, ale za pár měsíců žena zbytečně ztuhla a začala se: intuitivně cítí, že by to tuď mohlo a mělo fungovat, ale "rozum" jí našeptává něco jiného a ona nemá odvahu to aspoň zkusit. "Já jsem se rozhodla, že na vás, co jste tak dokonalí, kašlu, a budu si žít, tak jak já chci", prohlásila nedávno, když se po stědvacátéšesté ukázalo, že mám víc zkušeností, přehledu a pravdu v jistých lidských činnostech. A tak i já, bohužel, místo abych svištěl o 106 i doma, hraju roli běžného občana tohoto egem zkorumpovaného a přelakovaného světa, jím maso, vejce, cvakám si s ní solidárně becherovkou, čumím na televizi, když je doma necvičím, negonguju, nemedituju, nevyžaduju zeleninu a rýži natural, konverzuju napůl, žiju napůl.

"Žiju" vlastně jen při přednáškách. "Žil" jsem vlastně jen

/kromě zenu/ při koncertech, kdy naplno otevírám intuici, obě poloviny mozku, a cizeluju umění být ztotožněn s přítomností, lidma kolem a před sebou, s námětem a hudbou či vibracema hudebníma i člověčíma.

V prvních letech manželství jsem ženu začal trochu "děsit" tím, že jsem "předpovídal" počasí, s vysokou pravděpodobností, že jsem uhádl, kdo je za dveřma, kdo zrovna telefonuje atd. Tehdy jsem další "pokrok" násilně potlačil: jednak jsem věděl, že mám ještě čas, že ještě nejsem dost silnej, a jednak jsem ji nechtěl vyplašit. Dnes mi přijíždí metro a tramvaje jak si přejí, můj život oplývá znameními a synchronicitami, a já to uměle nechci vidět, zatlačuju do pozadí, a přitom cítím, že by stačilo jen nechat to volně "zrát"...

I tělo spolupracuje; po letech abstinence je tak citlivé na /špatný/ alkohol, že ihned reaguje. Cítím na lidech spoustu pocitů, které oni ještě ani nezačali registrovat, natož formulovat. Nedávno jsem překládal veskrze teotetický úvod do buddhismu a ač hlava spolupracovala /zdvořilost, snaha zprostředkovat Čechům to co chtěli atd./, tělo odmítlo, a já sám sebe pozoroval, jak mi to přestává lingvisticky myslet, jak uši odmítají slyšet a rozeznávat cizí slova a věty, jak věty nedávají smysl: musel jsem toho nechat a požádat kolegu.

Náhodou jsem se ocitl na schůzi terapeutické sekce, a byl jsem zhnusen a zklamán: tak "malou" rychlost, na kterou jsou zapnutí ve své "odbornosti" jsem už dlouho nezažil. Kecalo se a kecalo; masky specialistů vyleštěně zářily, problémy se řešily odděleně od funkcí a člověčenství, brrr. Bylo mi z nich opravdu fyzicky špatně. Když se dívám na nějakou instenaci v čs. televizi, musím teď bednu vypínat! trpím ukázkami průměrného řemesla, předstírání výkonu. Atd.

Žijeme napůl. Napůl děláme, napůl se smějeme, napůl řešíme problémy, napůl vychováváme děti. Za ty roky, co jsme si zvykli napůl žít ve státě, který existuje jen na papíře, nám to polovičaté žití vrostlo pod kůži a my to už ani nevnímáme. Polovičním lidem pak stačí poloviční seriál, poloviční pivo, polovičně udělané boty, fronty v samoobsluhách, půl rohlíku atd. Gorbačov jedná a my polovičatě čekáme. Sjezdy se konají a polovičatí předsedové se znovu nechávají jednomyslně a v tajných volbách znovu "zvolit". Nikdo nemá odvahu nazvat věci pravým jménem. A tak se u nás vůbec nic nemění a nezmění /a Češi mají, co zaslouží/, protože nikdo nechce v tomhle bordelu "šéfovat". Už jsme si příliš zvykli žít jen napůl a to by vyžadovalo /"gorbačovsky"/ celého člověka. Neumíme pracovat, neumíme ani odpočívat. Neumíme se rvát, neumíme se ani bavit. Neumíme se učit, neumíme učit. Co Čech, to půl člověka.

Cvičíme jógu napůl, jsme makrobiotiky napůl, romány vycházející /i v emigraci/ jsou napsány napůl, a dokonce i estébáci, kteří dělali domovní prohlídku, pracovali napůl a po návratu jsem objevil spoustu věcí, které je měly zajímat. Bigbítí hrají a tvoří napůl. Ti starší vědomě, ti mladší nevědomě, žijeme napůl.

Jsem realista: vidím, cítím. Jako v době, kdy se rozpadával Elektrobús /přímo fyzicky jsem soutil nepochopením, jak jen ti kluci můžou NECHÁPAT! když je to přece tak jasný!/, chodím po světě a trpím tím, co vidím, cítím, Napůl životy, bouře v polovičních hrníčcích. Lidí, kteří by mohli, kdyby...dívky, které by mohly a měly na to, kdyby...Češi, kteří by mohli /a nemusí pokukovat po Západě, kdepak, různé cesty vedou kupředu, i v počítačích, videu atd./, kdyby...Lidi, kteří trpí, trápí se, padají do jam, které

si sami /ve své ignoranci a polovičatosti/ kopou /naštěstí i to flákaj, a tak si moc neublížej/.

Vidím a cítím lidi, kteří si svou polovičatostí v době, která vyžaduje celé jedince, podřezávají i ty budoucí větve. Polovičatost, která měla být jen mimikry, latí a nouzí ve ctnosti, je teď diktát, krunýř, poklop, který nadzvednout je o oněch dvacet let, kdy jsme hnili ve vlastním smradu, obtížnější. Před dvaceti lety jsme začali řešit problémy, které teď napůl odhalujeme a s velkou slávou napůl plánujeme napůl řešit.

Budeme mít co zasloužíme: ušmudlený, český život napůl. Jediná "jistota" za těch dvacet let byla to, co nakradli ti, co kradli na všech úrovních. Teď už ani oni to nemají "jisté". I jejich jistota je jen poloviční.

Když to tak vidím a cítím, zuřím. Ale jen napůl.

27.3.1987 Praha

=====

ZMRZLÍ HOLUBI

Na sněhu v parku
jak letadla z druhý války
leží zmrzlí holubi
Na chvostech hvězdy
a hákový kříže
trčí k obloze tiše

Vstal jsem dopoledne, uvařil si kafe, pustil rádio a šel na dvůr. Díval jsem se na hnojiště a sledoval slepice a hukot na světě. Pak jsem vylezl na statek mezi rozpadající se stodoly a pustil se do dřeva, které jsem den předtím natahal z lesa nad stavením. Krásně vonělo. Nad mou hlavou proletěla ruská helikoptera. Sednul jsem si na kládu, otevřel pivo a díval se na silnici pod sebou. Ji považoval děda za své největší životní dílo a podařilo se mu ji natáhnout příkrým údolím dlouhé a v kopcích ztracené moravské vesnice až sem, kde narazil na zarputilce, který hájil svou zahradu se sekerou v ruce, a posléze na vývoj událostí. Práce se zastavila a padesát let stojí.

Letos by se děda dožil sta roků, kdyby se v pětadevadesáti nerozhodl, že umře. Když jsem za ním přijel v létě před deseti léty, měl na stole rozečtené Literárky.

"Kdebe mě belo o dvacet let min, začno znova", povídal a nalil jablečného vína. Každý rok ho dělал kolem třiset litrů a skoro všechno stačil vypít. Měl rád maso, o bramborech říkal, že se pro prasata, a chleba, že je dobré na utírání masných prstu. Byl tak vysoký, spíš mohutný, urostlý bělovlasý muž, s rovnými zády a širokými rameny, který, když tři roky před svou smrtí spadl ze střechy, odmítl si lehnout do postele a prohlásil, že kdyby si lehl, už by nevstal. Na vojnu šel ještě za Rakouska. Sloužil v Krakově u kanonů a potom u pozorovacích balonů, které se tu a tam utrhly a byly z toho příhody, které mi plnily dětství. Z dlouhé chvíle si tam vymyslel jakýsi zápas a byl pyšný na to, že ho nikdo nikdy neporazil. Když se vrátil z vojny, vyhlédl si nevěstu z vedlejší vesnice. Jenomže tenkrát nebylo jeho rodiště utopeno jen v příkrých kopcích, ale také v německých vesnicích, a mnoho moravských šohajů skončilo námluvy v lese s kudlou v zádech. Děda jezdil za babičkou na koni a s revolverem, tak ji dostal. Převzal od otce, který chodil kosit se srpem, protože kosu považoval za příliš ďábelské prorokářství, domek s několika políčky, a rozhodl se stát hospodářem. Nakoupil kosa a všechno dostupné čtení. Zahodil pro republiku a vlastenectví, ale rozuměl tomu tak, že to znamená pracovat a být pokrokový. První v okrese měl krystalku na sluchátka a první v kraji mlátičku. Věděl, co se má po čem sít, a čím to hnojit, jak narušit židovskou alianci nejnižších výkupních cen, jak rodit krávy a jak postavit rozlehlý statek tak, aby to udělal pouze svýma rukama. Ze svého lesa dal stromy na sloupy, aby přitroublým vesničánům se nezdála elektrifikace příliš nákladná. V rámci stavby silnice dal opravit nejchudší stavení, prosadil pojištění a hromostody a na hasičskou zbrojnicí vypsál robotu, když na to věnoval svůj pozemek, své dřevo a kámen ze své skály. Na vesnické zábavy chodil jenom proto, aby si Češi s Němci rozmysleli, zda se chtějí mezi sebou prát. Jsou příhody, kdy neposlušnou hospodu vybílili a je příhoda a neposlušným koněm. Jednou při senech se na paličatého koně tak dožral, že ho vypráhl, vylezl si na jeho neosedlaná záda, sevřel ho nohama po kanonýrsku a mlátil ho pěstmi do hlavy a do zadku. Z dědy lilo, z koně lilo, louka byla zničená, rodina vyděšená k smrti a kůň zase tahal. Po masarykovsku věřil na spravedlnost a sílu a byl přesvědčen, že jedno bez druhého

je nesmysl. V létě vstával ve tři ráno a v zimě dělal v lese. Byl agrárník a Beneše považoval za podvodníka a slabocha. Druhou válku nesl těžce, protože zemědělec nemá moc se ubránit nebo srolovat pole do batohu a odletět s nimi. Velkoněmecká říše mu čtyřikrát vesnici zabrala a on ji čtyřikrát ubránil. Naposledy zabrala jen pole a postavila hlídky. Tlačil až přece hranici zahnal za obvod polí a věřil, že tím zachováva pro budoucí republiku to, nad čím mu byla dána odpovědnost. Jen nedocenil své neshody s partyzány, kteří přicházeli v noci, brali boty, kořalku a víno a co nepoberali to zničili a čas od času zastřelili někoho, kdo šel k večeru z polí a mluvil německy. Ráno přišli Němci a zastřelili na oplátku někoho, kdo se chystal na pole a mluvil česky. Tato neshoda a Benešova pomsta agrárníkům dědovi vynesly postupné zametání náměstí okresního města. Když se to dozvěděl, vzal flintu a šel do lesa zastřelit se, protože pochopil, jak "naši" můžou na něj svést, že zdravil vztyčenou pravicí, když i Němci věděli, že by si raději nechal useknout hlavu, než to. Rodina běžela s brekem za ním a uprosila ho. Tak se soudil a prohrával soud za soudem, až mu tuto paličatost pro uraženou čest vymluvil jeden vzdělaný právník, který balil kufry a vysvětloval, že u soudu už spravedlnost nesmí hledat a že to bude ještě horší. V osmačtyřicátém bylo dědovi sedmdesát. Předal zmožený statek synovi a pustil se do humanistického sebevzdělávání, začal číst Kralickou biblí a přemýšlel o národním zachování se v situaci, kdy národní nepřítel už se nepoznal podle německé mluvy.

"Umijó jenom lhat a krast," říkával, když nám vozil dřevo na zimu do vesnice, kde jsme byli s rodiči vystěhováni na policejní strážnici, abych si tam já prožil dvě nejhezčí léta dětství a rodiče okusili jak chutná hlad a ponížení v nejlepším věku. "Debe aspon to selnice šlo dostavit", říkal v roce 69, když jsem u něj trávil letní měsíce, abych ve vesnickém prostředí a jeho blízkosti prostudoval tisíce moravských lidových písní ze Sušilovy sbírky. Dlouho do tmy, neboť při mluvení je škoda rozžínat, jsme mluvili o politice. Já byl ještě plný optimismu.

"Depak Jarko, s těm už nikdo nehne. Teho já se nedožiju a te možná také ne." V neděli se svátečně oblékl, sedl si před stavení a díval se na silnici nebo možná někam dál.

Dnes tu sedím o statek výše, na bývalém gruntu bratrance, kterého před pěti lety při kácení zabil strom. Je to tady plné podivných a neřešitelných osudů, které se kamsi ztrácejí, jako se ztrácí okolní pole pod lajdáckým zalesňováním, protože do tak příkrých svahů stroj nejede a obdělávat ručně se nikomu nechce. Dívám se na silnici, která zde nekončí padesát let. V Praze už je vyplněn papír: / Jaroslav Hutka, neurčené státní příslušnosti, přechodně se zdržující v ČSSR... ..do Holandska na -trvalo- dní. Sice mi úřední stanovisko k mým jedenatřiceti rokům zde prožitých mluví z duše, ale ono -trvalo- je výraz přílišného optimismu. Jednou ta silnice dostavěna bude.

21.srpna 1978

=====

CHOROCHO

Regtajmka říká chorocho
mně do obličej

Tiše chrochtám
Je to má práce
Tichá dohoda s dětmi

:Chorocho je utopení v bažinách
pád ze skály
bordel po večerce
těšení se domů
výprask na holou
hanba u dveří v jídelně
pusa na záchoď
Mach a Šebestová a
a soudruhu kuci sou blbý
a voni si začli a a a

Na škole v přírodě máme s dětmi chorocho
a s Mirkou tomu říkáme
že je nám spolu
dobře
a že nám bude
smutno
Jednou

Bude smutno?

. . .

Pod očima se ti udělaly červené skvrnky
Maruška ti řekla
: To ti tvrdnou játra
Měla jsi strach a mazala se nějakým krémem
Večer jsme potom hráli divadlo
: O MODROKÉ PANENCE KTERÉ ZTVRDLY JÁTRA
/to kvůli tvým modrým očím/

V noci jsem ti usnul v náruči
Odešla jsi až kolem čtvrté ranní

Máš kůži jako laně
Taky kopýtka a ruce a šíji
Přinášíš ke mně do pokojíku plachost

To když se milujeme na čekané

BRNO

Chodím městem kde žije nejméně pět miliard obyvatel

: Obchody

Asfaltové slunce na chodídlech

Stále vzrušující maminky vodí děti

Někteří pánové mají košile a kravaty

/musí jim být fest/

Rachot trolejbusů

Ve

stínu

je

krásně

Pozoruji lidi

a oni mne míjejí

: Jako by se přelévalo moře

Jako bych byl u moře

Ale rybáři tu nejsou

Nejsou tu

rybáři

Jako by bylo zbytečné

chránit

velké

bílé

velryby

. . .

Po noci vína

Víru z bílého běsnění na lehátkách

/Vůz číslo jedna hned za lokomotivou/

přijíždíme do Kysaku

: Slunce začíná hřát

Mlha se promrouskává z dohledu

Emerická melodie nádražního amplionu

"Restaurace je otevřená

jestli si chcete něco koupit..."

Děvčata odcházejí a vedení hovoří se slovenským
průvodcem a já vzpomínám

: Jak jsem v noci rychle usnul a spolužáci ještě
pili a ráno jsem vstával první /Ježíšek v červených
trenkách za ruce na horní lůžka ukřižovaný/ a potom
zase usnul a představoval si tě
a protože mě

jako vždycky

žádná

neznásilnila

protože

protože

...

...tu pořád nejsi

...bolí hlava

...je to pes

: Být

sám

Protože
 ten
 pes
 líná
 f u r t

SVOBODA CHLÁPA

Beru si Tě a všechno co
 k Tobě patří
jako samozřejmost
 : Tvůj byt jsem polil barvou
 a rozšlapané plechovky Ti zanesl až do postele
Ráno brzo odcházím
 Odcházím
 Tuším jak jseš
 TAM

* * *

Jednou
 /po čase/
 nostalgicky se podívám po Našich dveřích
 přivinu Tě k sobě
 ...pevně
 Pevně
 /.../
 budou
 z
 a
 v
 řEné

* * *

P e v n ě
 z a v ř e n é
 d v e ř e

* * *

Vrátit se bude stále těžší
ne-li
 nemožné

• • •

Teď když jsme spolu prožili celých patnáct dní
a zdá se
že ochutnán byl život
posílám tě domů

A nebylo příjemné
nebylo dobré
ani pravdomluvné
nechat tě - čarodějku v černém svetru - patnácti dny
vytahaném -

odejít
Bylo to jen třeba
: Srdce na srdci
jak žába na prameni časem lpí

a je nutné
Jít a cítit se podveden
a je nutné
Vidět studnu a nemoci se napít
a je nutné
Mít někoho u sebe a přesto být sám
Je nutné
Čas
bít
Neuvěřit
Nečekat

• • •

Najednou se zdá
že po životě jsem zemřel
A přitom
tolik
se chce
žít

A nebylo času Neuvěřit
Nečekat
Žábu zabít
Ani se rozhodnout

• • •

Jak těžko se k tobě přichází
Jak lehce zůstává

• • •

=====

Na vrcholu kopce se Jan zastavil. Už delší dobu přemýšlel na odpočinek, ale místo aby se někde pod stromem svalil do trávy, pokračoval pořád dál a dál, po vyprahlé cestě, o které ani nevěděl, jestli někam vede. Ostatně Janovi bylo všechno jedno, takže když teď pod sebou uviděl několik vesnických stavení a trosky kostela, nijak ho to nerozveselilo, ba ani nerozesmutnilo. Už dlouho mu připadalo nemožné, aby na zemi ještě existovalo místo, zšetřené toho potměšilého šílenství, bublinka vytvořená a zapomenutá v kovovém odlitku....

Vesnička měla jen asi deset stavení. Jan mezi nimi prošel až na náměstíčko - spíš jenom náznak - a posadil se na pobořenou zídku kostela.

Při zvuku stařeččina hlasu sebou trhl, až málem sletěl dolů mezi zanedbané hroby, ale včas našel rovnováhu, a tak do tohoto smutného vstoupil přece jen nezraněn.

Snad na chvíli usnul, jinak si neuměl vysvětlit, že si jeho příchodu vůbec nevšiml. Stařence bylo snad dvě stě let, rysy obličeje nebyly pod vráskami vůbec vidět. Mile se usmívala, a natáhla Janovi bonbóny z ušmuďlaného sáčku.

"Jen si vem, panáčku, jsou dobrý, medový, takový málokdy koupíš. Hrozně dobrý, však uvidíš, a když neuvidíš... Poslyš, panáčku," řekla po chvíli, když Jan nic neříkal a jen tak hloupě koukal, "a nejsi ty slepej? Ne že bych slepý neměla ráda, ale ty na mě tak divně koukáš, že ani nevím, jestli mě vidíš." Vzala si z pytlíku bonbon a trochu huhlavě pokračovala: "Anebo jestli ty nekoukáš skrz mě, poslouchala jsem včera v rádiu, jak některý esoby jsou v jiným rozměru, a tak je vidíš, ale voní tebe ne, a klidně tebou projdou jako dveřma. Takový věci, za mého mládí to bylo jen v pohádkách a teď už je to i v rozhlase nebo kde... A tak jsem pro toho svého bambulu navařila a von se, vobejda, courá po lese nebo je v hospodě anebo zase přemlouvá Žabku, aby se přesvědčila, jakej je ještě chlapík, ale to von by jí stejně nic neukázal, je celej shnilěj, to víš, jak trochu zaprší, musíme na chůdách poskakovat, kolik máme v baráku vody, a za ty léta se ta vlhkost na jeho mužnosti podepsala, ale von si to ne a ne přiznat a za děvčkama by běhal, jak je starej, tak je chlípnej, ale copak že ty pořád nic neříkáš, nejseš ty náhodou taky hluchej, že mě snad ani neslyšíš, včera taky říkali, že i takový jsou, kteří tě neslyšej, neviděj - a snad egojistí se jmenujou."

Jan cítil, jak ho stařenčina řeč ukolébává, a snad by znovu usnul, kdyby se v tu chvíli odněkud z druhé strany vesnice neozvaly výkřiky. Oba dva se podívali cose tu děje, ale nic vidět nebylo, výhled jim zakrýval dlouhý domek se zelenou střechou s obrovským kaktusem u dveří. Babička chytla Jana za rukáv: "Pojď, rychle, to si zase užijeme srandy, to se starej Poupas určitě zas hádá s Kněžourem."

Moc legrační to ale nebylo. Dva muži tam do sebe řezali hlava nehlava, kolem nich postávalo několik vesničanů a viditelně měli z rvačky radost. Jan s babičkou se postavili mezi diváky.

"Poupááás, utrhni mu uši!" řval hubený mrňous, který poskakoval na druhé straně bojiště a zuřivě si bušil malinkatou pěstičkou do dlaně, "urvi mu je i s koulema, ať vidí, Kněžour jeden".

V tu chvíli se bojovníci do sebe zaklesli a funíce si navzájem na ramena pozvolna se otáčeli kolem společné oči. Kroužek vesničanů ztichl a napjatě očekával výsledek bojového objetí.

"Vidíš je, jak malí kluci se perou, stejně se nikdy neví, kdo vyhrál, ale jim to snad ani nevadí, snad jen tak dováděj, ani význam to nemá", pokračovala vrásčitá babička, "a co ty panáčku, taky se rád pereš?"

"Ani moc ne, babi" ozval se poprvé za celou tu dobu Jan, ale babička tomu nevěnovala pozornost a neúprosně pokračovala: "A támhle ten mrňous, ten co pořád tolik poskakuje, ten z toho má největší radost, když se tyhle dva perou, von si myslí, že mu Kněžour nasazuje parohy", pokývala hlavou, "sám si na něj netroufne, ale ponoukat, to von umí. A co ty, panáčku, máš taky ženu?"

"Vlastně ani nevím, ještě nedávno jsem ji měl, ale teď, když se všechno tak rychle mění, opravdu nevím."

"A hlad, hlad nemáš?"

"Jmenuju se Jan."

"Určitě jsi hladovej, Jeníku, vždyť ty jsi musel urazit hezkej kousek cesty, než jsi nás našel."

"Ale já jsem vás přece vůbec nehledal, babi, ani vás, ani tuhle vesnici..."

"Ale, bůhví jak to všechno vlastně je, včera v rádiu taky říkali, že někoho hledaj, že snad něco ví, ale nepoví, a někde se ukrýl a nikdo neví kde a tak voni se všichni bojejí, co všechno by mohl natropit s tou svojí znalostí. Ale to voni vždycky tak mluvějí, Kněžour jednou povídal, že v tom rádiu stejně jenom lžou -

- magogie, říkal, a že pak se všichni boje, i když není čeho, a von že to všechno ví a něco s tím udělá. No a pak byl měsíc v lese, protože když vystřízlivěl, tak taky dostal strach, že ho chytěj a zavřou. Oni asi přece jen nelžou, když říkají, že se musíme obávat, když i ten Kněžour dostal strach."

Zápasníci se pořád jenom otáčeli a z hloučku diváků se začaly ozývat nespokojené výkřiky. Babička zase zatahala Jana za rukáv a řekla: "Tak poď, tady už se nic dít nebude, za chvíli se pustěj a půjdou domů. Co by taky víc chtěli, takhle se pořád objímat?"

- - -

Seděli v obývacím pokoji a cpali se pizzou, kterou babička vydala z trouby. Jan byl opravdu vyhladovělý a pizza byla hrozně dobrá. Domek stál hned vedle kostela, byl pečlivě udržovaný, a Jan si před vchodem povšiml velkého kaktusu, zasazeného do hrnatého květináče. Zeptal se babičky, proč mají všichni před dveřmi tak obrovské kaktusy.

"To jsou hlídací kaktusy, víš Jeníčku, když nechceš, aby k tobě někdo přišel na návštěvu, a kdyby ta osoba přesto přišla, kaktus ho popíchá, že na to ten člověk hned tak nezapomene."

"Ale babi, a když se ten kaktus, hlídací, jak říkáte, někdy splete a popíchá někoho, kdo si to vůbec nezaslouží?"

Babička se podívala k oknu, pak ke dveřím, a když už Jan chtěl svou otázku opakovat, řekla: "Ono to je vlastně úplně jinak, ty kaktusy ještě nikdy nikoho nepopíchaly, to si jen tak lidé mezi sebou říkají, hlavně výběrčí daní a opravářům televizí to říkají, aby jim do chalup nelezli. Kdo by je taky pustil do domu, takový ohavy, peníze berou a mikrofony dávají, ani zaklít doma nemůžeš, jak se bojíš, že tě skrz ně uslyšej a vodvedou. A Kněžour takhle říkal, že se bát nemusíme, že na to nemají prostředky, aby každému dali jeden, a že většina má jen dutý hůlky. No ale pak zas vystřízlivěl a utek do lesa, jaký dostal strach."

"A chytili ho?"

"Ani se na něj nevzpomněli, to von si jen tak hraje, aby mu to rychle uteklo."

Je to přece jen všude stejné, pomyslel si Jan, i v týchle malé vesničce je to stejný, žádná bublinka není. Nikdo nic neví, jen si hrajou a vymýšlejí si, boje se, i když není čeho - nebo je on blázen, a to co viděl byl jenom výplod fantazie pomateného mozku?

Ne, to určitě ne, nikdy neměl přece žádné potíže, snad jen se svou svědavostí.

Hlavně musí být opatrný. V minulé vesnici, ve špeluňce plné popletených vystrašenců, se trochu opil a snažil se svým spoluobčanům vylíčit, co viděl tam, v tom prokletém zámku... A mohl děkovat svému andělu strážnému, že z toho vyvázl tak lehce, jen s několika modřinami.

Ale je tady ten Kněžour, ten by snad mohl pochopit, pochopit a něco udělat...

"A co je to ten Kněžour, to je jeho jméno? Nebo snad páter? Vždyť takoví snad už ani nejsou, ne?"

Babička se na něj podívala, až se lekl, jaký pohled to byl, plný chytrosti a mládí.

"Že o něm tak pořád vyprávíte..."

Vstala od stolu a odbelhala se do vedlejšího pokoje, aniž něco řekla. Jan pocítil bodnutí u srdce. A je to, pomyslel si. Už se to rozjelo. Kdo by to do ní řekl, takový milý vrásčitý oblíbený, hlídací kaktus před domem. Nikomu nesmím věřit, nikomu. Ani hodnej stařenkám u kostela.

Náhle si vzpomněl na to, co stařenka před chvílí řekla. Vstal a šel k nízké skřínce, na níž stál televizor. Obrátil ji obrazovkou ke stěně a nožem, který sebral se stolu, odšrouboval kryt. Koukal do zmeti drátů a elektronek a po chvíli to skutečně spatřil. Pod reproduktorem byl přidělán předmět, který vypadal jako mikrofon. Poměrně snadno ho vymontoval. Byla to jen dutá hliníková trubička, malinko rozšířená na jednom konci - Kněžour si to tedy nevymyslel, určitě už nějakou televizi taky rozebral.

"Tak vidíte, vy jste bábě určitě nevěřil, ale sám jste se přesvědčil", ozval se za jeho zády mužský hlas.

Jan se vylekaně otočil a uviděl Kněžoura. Babička se za ním usazovala ke stolu se zřejmým úmyslem pokračovat v jídle. Kněžour vzal Janovi "mikrofon" z rukou a zdvihl ho k očím.

"Dá se skrz něj koukat", řekl a předstíral, že je to dalekohled, "schválně, podívejte se támhle na kopec, co všechno tam uvidíte".

"Tam odtud jsem přišel", poznamenal Jan., "tam to dobře znám."

- - -

Venku už se pomalu stmívalo, když se stařenka rozhodla, že dál čekat nebude a že se půjde podívat, co to s tím jejím dědkem je. Jan si všiml, že Kněžourovi se to příliš nelíbí, že by snad

byl radši, aby nikam nechodila.

Jenomže s babičkou nebyla žádná řeč, když se jednou pro něco rozhodla, nenechala si to od nikoho rozmluvit. Vzala si nový pytlík bonbónů a byla pryč.

Kněžour pohlédl k oknu a řekl: "Jste si všichni rovni?" Jan bezradně pokrčil rameny.

"Vědecky když jsem v lese, na útěku nebo na borůvkách, nebo jen tak, abych měl klid, tak o tom přemýšlím", pokračoval Kněžour, "ale pořád na to nemůžu přijít. Někdo tvrdí, že ano. Ale já pořád nevíu."

Vydloubnul si z nošu holuba a odcvrknul ho do kouta. "Je to hlávolam. Když jsem ještě žil ve městě, chodil jsem na přednášky, které, alespoň podle názvu, měly na tuhle otázku dát odpověď. Ale nikdy jsem setam nic nedozvěděl. Pořád se tam omílaly stále stejné věty, hrozně dlouhý a beze smyslu, a pak na nás křičeli SLÁVA národu, co nikdo ani neznal, a my jsme tleskali a šli domů, stejně kloupy, a snad ještě popletenější než předtím.

Dost často jsem se tenkrát opíjel, a pak
se smysly zmámenými
s vidinou rozkoše v klínech nevěstek
které jako slastné tunely
otvírají se našim..."

Kněžour se zarazil, rozpačitě pohlédl na Jana: "Nemáte snad něco proti básním - víte, kdysi jsem hodně tvořil, ve městě, obklopen veselými spolužáky, nic netušíce, skutečný život byl tak vzdálený..."

Jan se usmál a řekl: "Máme tak podobný osud."

"A jednou jsme se se spolužákem - náhodou se také jmenoval Jan, srovna jako vy - rozhodli, že se zeptáme. Losovali jsme, kdo z nás dvou se zvedne a tu otázku položí. Už tenkrát jsme měli neuvěřitelný pocit, že to není jen tak, ptát se na tak důležitou věc. Osud určil Jana.

Netrpělivě jsme čekali na další přednášku. Měsíc, nebo snad ještě déle jsme den co den chodili na místo, kde vždy visely plátny ohlašující kulturní události. A potom přišla naše chvíle. Přednáška se nijak neodlišovala od těch předcházejících, sálem smály ty samé fráze, provolávání slávy, až Jan v kratičké pauze vstal a hlasitě se zeptal, jsou-li si všichni rovni, či nikoliv. Přednášející ztuhnul, snad překvapením, a pak zhasla světla a před-

máka byla přerušena. Závalu se nepodařilo odstranit, a tak jsme se rozešli domů..."

"A ptali jste se ještě někdy jindy?"

Kněžour zavrtěl hlavou: "Už jsme k tomu nikdy neměli příležitost. Týden nato Jana rozdupal nosorožec. V ZOO. A já jsem dostal práci na venkově. Tady, v téhle milé vesničce."

- - -

Jan se probudil brzo ráno, ještě před sedmou. Na záchodě se náhle srazil s Kněžourem, oba byli ještě rozespalí, a tak jen něco nestozumitelného zabručeli. Až později při snídani, když už byli vyčůraní, umytí a plně probuzení, zeptal se Kněžour Jana, jak se mu spalo. Jan by nejradši zas navázal na večerní rozmluvu, ale bál se, aby Kněžour jeho otázky nepovažoval za odporné vysvídání, a tak raději vyčkával, až sám začne.

"Pěkně nám to bába nachystala, co, takovou snídani už jsem dlouho neměl", pochvaloval si Kněžour, "po takový se nám pěkně pije."

"A kam vlastně?" chtěl hned vědět Jan.

"No do lesa přece, kam jinam, tady se ani jinam chodit nedá, v téhle končině."

Dojedli a vydali se na cestu. Nebe bylo téměř bez mráčku, ale protože bylo ještě brzy, netrápilo je vedro. Nejprve šli údolím podél potoka protékajícího vsí, potom však prudce zabočili do stráně a vyšplhali se až nahoru na pomalu se zdvihající hřbet, po kterém pokračovali dál, k lesu.

"Líbí se vám krajina?" zeptal se zadýchaný Kněžour, "uvidíte ještě dál, jaký to tu je, ta příroda, naše živitelka, ta nás musí milovat, když se o ní takhle staráme."

"A čím se tady vlastně živíte?"

"Pracuju na statku, v kanceláři. Ale většinou nedělám nic, však to znáte. Je to všude stejný."

"To tedy je", řekl Jan, ale jenom v duchu, aby snad náhodou nepřipoutal Kněžourovu pozornost. Bylo vůbec s podivem, že se ještě nezajímal, kdo je Jan zač a co hledá ve vesnici.

Hory před nimi nebyly příliš vysoké a zdálo se, že jsou celé pokryté lesem. Tu a tam z porostu vyčnívala skála, z té dálky připomínající pevnostní věž.

"Dědek už je tři roky mrtvej. Skočil z támhle té skály", Kněžour ukazoval na jednu z nich, obzvláště špičatou, "jenomže se mu nic nestalo, tak šel přes les do Ústí a tam se uchlastal k smrti. Tak byl nasáklej, že jím tam chytnul od nedopalku, a tak vlastně ani nevím, čím zahynul." Kněžour se zastavil, aby si mohli vydechnout.

"A bába si hraje, jídlo mu vaří, na jeho neposedný varle nadává a hezky jí to utíká, den za dnem, noc za nocí, jen těch bonbónů by snad tolik jíst neměla..."

Jan se pousmál nad tím, jak Kněžour najednou mluví jako ta stařenka, Bábrdla Bonbónka, jak si ji sám pro sebe nazval.

Pokračovali dál. Došli už tak blízko, že mohli rozeznat jednotlivé větve a ještě za další chvíli vešli mezi stromy.

"Pálili stromy a drtili nerozvité květy
sahradili potoky a do jezer lili olovo"

sarcelitoval Kněžour. Janovi se motala hlava a chtěl se rychle vrátit dolů do vesnice, k hodné stařence Bonbónce, ale Kněžour ho chytil za ruku a táhl ho dál, mezi mrtvé stromy. Běželi po uschlé trávě, přelézali přes padlé kmeny, až už nemohli a svalili se na zem.

Oba hlasitě oddechovali.

"Nejvýznamnější výsledek rozvoje průmyslu" řekl po chvíli Kněžour. A Jan viděl, jak mu po tvářích stékají slzy. "Jestliže jsme si rovni, tak každý z nás musí být masový vrah", Kněžour už docela nepokrytě brečel, škytal a rukávem si utíral nos, "a takhle se vždycky vrátím a musím zmlátit toho zkurvysyna Poupase, ten se sem bojí, stejně jako ostatní, nikdy tu nebyli a lžou sami sobě, jak je v lese krásně..."

Janovi se Kněžourova tvář všelijak kroutila, jak se mu do očí draly slzy a nenávisť. Už to nemohl vydržet, pohléd na rozšmudlané madle na Kněžourově rukávu, stromy vhodné už snad jen pro oběšence. Vstal a opustil Kněžoura rozpláclého na ztýrané zemi, šel podél skal, směrem, ve kterém tužil Ústí. Jako ten dědek.

=====

ADACIO LAVENTOSO

Dívám se na tvoji sličnou postavu a není třeba fantazie, abych mohl sledovat návrat k počátkům, tvoje ranní toaleta je z jemného plátna ústřicové barvy a ty jsi poukaz na rašelinnou koupel, tvé modré oko na mne civí mléčným zirkem, toporným ukazováčkem odhrnuješ žluté větvičky smuteční vrby a dobře víš, že můžeš ode mne očekávat všechno to nejhroší.

Emotivníblesky a zlatá stopsmička otevírají ve finiši cestu stoce, smutnému víkendu, který teď začínám žít, šaty o kterých sním jsou utkány ze smíchu sibiřské celulosy, zelené ruce osmi set dívek jsou základ sladkého vyznání, vrstevnice smíchu ti tuhnou zdvořilostní maskou a křupinky tvých porcelánových oušek jsou dokonalé úkryty v odposlouchávajících houštinách tvých kysličníkem vylouhovaných vlásků.

Rafie načasovaných věcí a událostí, proti toku hodinových ručiček se přetáčejí v nultý čas, avšak jediný den strávený s milovanou dívkou na norském ledovci je milostnou burzou všech dobrých lidí.

Přátelství muže a ženy je trápení pro dva, lišky se včera odstěhovaly a daly potlesk vojenské dechovce. Tak rád bych nabral sílu a jediným šknutím ti strhl tvář, rád bych jediným rycnutím odhalil všechny tvoje myšlenky, jediným brutálním šknutím, tak jako se strhává podprsenka, tak jako se strhává spodní prádlo.

Po femenu cest se vracím k počátku jítí, objevená nádhera živočišných zkušeností přeje žízňivým městům koupaliště plné dětí. Tvé poměnkové oko polámané střípkem modranské majoliky teď chápe moje chladné zírání, správně sleduješ jak nůž mé imaginace se dare nazpátek k pramenům věcí.

Poslední potok je poslední kapkou vsrknut do říčky, poslední řeka je vsrknuta do moře a oceán posledním, světlým obláčkem se vypařuje na modré nebese.

Vidím, jak sleduješ se mnou ten vzestupný pád, vidím, že ani jediná fáze tohoto stryptýzu ti neunikla. Zdánlivě sledují vzpomínku na tvoje bílé hedvábné šaty posíté zlatem, rukáv v zápěstí byl opatřen rozporečky pro moji touhu, dva duté záhyby ze smetanové žlutého

kašmíru, já ale tím bystřeji sleduji, jak čistá studánka
a božský Ago jdou vstříc jaru a ty se na mne usmíváš
když vidíš, jak jabírám do dlaní plné hrsti tvořivé hlíny
a voně k zemi voním i k tobě.

Tak obohacen misou kučeravých výstřížků, srkám naději
přesýpacích hodin a pro zdravou výživu mi je milejší smutek,
kousek drátu nalezený u benzinové pumpy mne propojuje s věčností,
klecový odchov jezerních pstruhů jsou moje narušené líbánky.

Teď sedím na dně krčské hospůdky, okenné tabulky lesa
jsou stěny velkého akvária, pluješ těsně u stropu
jak včela, která padla do medových pláství mého mozku,
vlající záclony jsou nepřetržitý proces nadějí
a v mrazničce je uložena daň mého osudu.

Poslední plamen večera v barvě oranžových tulipánů srká
poslední trámčí, já si ale raději zatím čtu v novinách
jak lvi dvanáct minut kousali pianino a lvičata okouzila
sportovní novináře, lidé lítačkami vík rakví, nehybnými
veřejnými hlíny jak jsou vsrkávání do země, ale nejlepší
oslavou lidové atmosféry je působivý obraz
a budoucnost lidstva je knihkupectví.

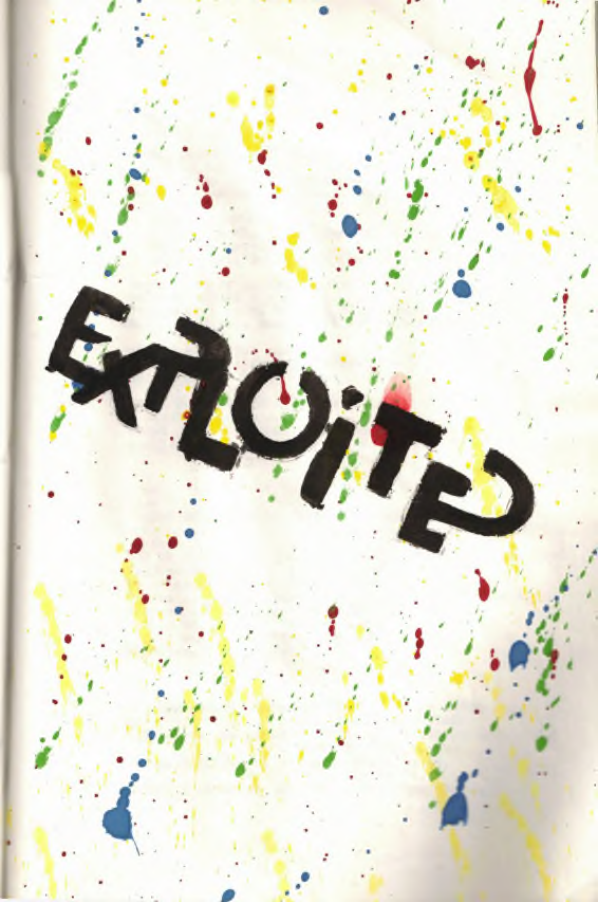
Zatím jen slyším v mém mozku šramot tvých sladkých údů,
kůži máš zdobenou něžnými štěrbinami, jsi nadnášena
soufadicemi cigaretového kouře, stoupáš vzhůru jak bubliny
syfonu, stromy a květiny opisují kružnice, jablko padá
z jabloně, už s jablkem v jádru, poslední rozvaliny večera
se zasouvají tiše do hebkého prachu,
mne ale zatím táhne krajností a výstředností textových písní
novinové poesie. A tohle je zatím tvůj mladistvý živůtek
a tohle je tvoje sukně od pasu do jemných výduťků stažená
a tohle je tvoje toaleta z hedvábí barvy slonové kosti a
je v empírovém vzoru a tohle je na památku uchovaný oblek
pro břímovanky a tohle jsou tvoje zede grošovaná pívání
tácky a tohle jsou tvoje rozpuštěné vlasy a z hlavy ti
pramení notové linky. Vidím, jak nehá teď pluješ pod
tmavohnědými trámy, vidím tvé rytmické ruce osvětlené
prudkým postřikem žlutého lustru, vidím kterak z tvých
tepajících nožek tryskají vřidelní prameny, perličky

stoupající ze všech pórů tvého těla, jsi ponořena do
fosforeskující lázně a z kmitajících kotníků ti syčí proudy
sodovky, šumící ploutve, minerální perutě,
křídélka létajících ryb, letušky, které má přimontované
ke kotníkům krásný a mladý řecký bůh Merkur.
Měsíc v úplňku se típytí první šlépějí Armstrongovy podrážky,
ona ale víc dojala zpráva večerníku,
jak osmašedesátiletá sběračka léčivých bylin si zdímla
na kvetoucí louce a byla vsrknuta do sekačky a její mrtvola
vypadla ze stroje i s léčivými bylinami a senem k nepoznání.
Hvězdný mikrobús stojí pořád na tom samém místě, ale tohle
jsou tvoje šatečky k jízdě na bicyklu a tento kostým
z tmavého ševicotu je se sametovou růžicí uprostřed,
ale já zatím závidím vzduchu, že jím prokluzuješ jak toaletní
mýdlo dlaní, závidím, že tvůj obličej je pomazán svěžími
slzami želé Royal, závidím skelnému papíru, kterým jsi
potažena a že mužské pohledy o tebe škrtaří snadno vznětlivými
sirkami, závidím švadroně spermat a andělíčků, kteří tvoří
tvůj trvalý doprovod, závidím sám sobě, že závidím,
protože lidská touha zmůže všechno, touha výbušná
jak dětské neštěstí. Tvůj trup se teď naklání a z úst
ti šumí přetržený náhrdelník ústních pastilek, blyštíš
se lokálem jak velká tříška lípového dřeva.
Ale život je odstraňování nečistoty,
milost a náhoda i nutnost jsou buclatá trojčata zázraku,
ovšem dívčí kopačky jsou slovička májová, botičky
pouze o číslo menší než kosmický koráb.
Štěpinky rozříštěných panenek mi poranily duši,
housenka lezoucí v těsné blízkosti mého oka
je větší, než v dáli jedoucí rychlovlak.
Jakýsi venkovan v moravských horách když před léty nedostal
práci, spráskal řemenem sochu Ježíše Krista.
Vidím, křákal můj život je vsrkován do života mé matky,
vidím, jak pupeční šňůrou jsem namotáván nazpátek
až do břicha pramáti Evy,
vidím, jak potřísněné spodky jsou otiskem nekonečna
a ušlechtilou hrůzou rozmíchaná střevo vedou k vyššímu vidění,
vidím své semeno, jak proti proudu je vsrkáváno nazpátek

až k první poluci jak horský psitruh,
vidím, jak pohlavním ústrojím všech mých předků
jsem vsrknut nazpátek až k chámovodu praotce Adama,
hmatově prožívám resekci žebra, které mi do dneska chybí.
Každý můj pór je ve stavu zvýšené pohotovosti
a do jemného prádla je uložen viditelný svět,
za ubrusem této krajiny se prostírá životadárná prázdnota
a nikdy nemohu dosáhnout na hroty
zkřížených mečů protikladů, nikdy nemohu rozvázat
cípů čtyř světových stran.
Je krásné, slyšet finčení skleněných tabulek a vidět,
jak se dereš na druhou stranu věcí.
Teď letíš nizoučko nad loukou jak vlaštovka před bouří,
kvetoucí sibiřské kosatce ti čarají po hrudi fialové blesky,
teď zaváhala jsi a utkvěla ve vzduchu,
jak mořská panna visící nad pultem starých drogérií,
teď vplula jsi do vůně oliv^{kvetoucí}, protože víš,
jak rati trháme oliví větvíčku v květu a v prádelníku
jimi prokládáme košile a živůtky,
všechny vůně lužního lesa jsou pohlednice od tebe,
písečná duna za průhledným borkem je barva tvých zrnitých
stehen a boků,
louka kvetoucích margaretek vydává neslyšný zvuk
tvých nemrkajících řas.
Tak ruku v ruce jsme mlčky tenkrát kráčeli
rákosně zeleným podvečerem,
z vojenských kasáren teskně troubili tesknou večerku,
podšívka večera byla z precího hedvábí fialové barvy,
z vojenských kasáren troubili teskně večerku,
stíny se kladly do hvězdozelených záhybů.
Kameloti Večerní Prehy volali: Dva ministři vypadli z letadla!
Šedé oko pohraničnickovo zachránilo kostelní obrazy v ceně
několika miliónů korun! Lenin obdržel stranickou legitimaci
číslo jedna podepsanou samotným Leonidem Brežněvem!
Šrtvola neznámého muže v krčském lesíku!
Vidím, jak v podchodu Václaváku pokračuje ta groteskně teskná
krása, radostná prázdnota obaluje události igelitovým
pláštěm, stojím před zboženištěm slunného dne a vidím,

jak opakování přináší veselou zkázu
a nápisy a výkřiky mne naplňují svěžestí.
Vltavské nábreží se tenkrát blyštělo černými sametkami,
z vojenských kasáren teskně troubili tesknou večerku,
tvoje pohlaví bylo uzamčeno stehováním a sponkami
ze zlatých stužek a sametových knoflíčků,
pohlaví zamčené jak taftová blůza.
Jednou za prudkého deště jsme viděli na velkém kamení
dva milující se hlemýždě, splývali spolu celým mokrým tělem,
jako dva mazané krajíce máslem.
Kráčím teď hlubokou nocí beze světla
a řídím se pouze výsečí nebe bez hvězd, jdu neustále do klínu
sbíhajících se korun borovic a čím kráčím hlouběji do hloubi
lesa, tím přesněji vím, že jdu vstříc tvým rozevřeným nohám
a brzy se mi splní můj sen, že vstoupím do tvého lůna,
jak žebřík do barokních vrat. Ale zatáčka narovнала cestu
lesa a do uctivé vzdálenosti odsunula kořen a zřídlo, z kterého
pramená tvoje nohy.
Tak přivážen na kružnici vodního mlýna brouzdám se do situací,
ve kterých jsem ještě nebyl,
katedrála se drobí sochami do písmenek plakátů,
svědek z jablka polepeného literami lze znovu sestavit bibli,
empírový portál z posledního nádraží v zapadlé Haliči
lze navrátit na řecký tympanon.
Z vojenských kasáren teskně troubili tesknou večerku,
vodově zelené svítání, okno na řeku je otevřené,
volný blůzový živůtek bez těla se houpá na ramínku.
Kráčím vlhkým pískem a myslím na tvoji pleť,
myslím na tvoje záda,
myslím na vysokou a něžnou manžetu tvé šíje,
myslím na tvoje selské boky stažené korzetem
a zdobené dvěma strangulačními pruhy, vpředu vázanka
spletená z chomáčů chloupků vzlínejících vzhůru,
myslím na střípek severského porcelánu.
Šestoupil jsem k lesnímu potůčku a znovu a znovu si chrstám
vodu strouhy do tváře a tiše chutnám destilované šťávy

vesnických krasavic dávno pohřbených na okolních hřbitovech,
které cezeny vřesem, pískem, a kapradím, spádem se zčistily
do arometických zrcadel nehlučných studánek a bystrých struh,
sošším obličej v té svěcené vodě a žehnám se znamením kříže,
vertikálou tvého pohlaví, horizontálou tvých úst.
Amelot Večerní Prahy volal: Nechybí někomu rodinný příslušník?
Partyzán Česko mi napsal, že jsem studna, ve které se utopilo
dítě, Z vojenských kasáren troubili teskně večerku;
i když jsem střízlivý, jeví známky opilosti.
Voda se zmladila
a oči se mi strojejí do žebřin.
Když umře hospodář, pláče i dobytek.
Pak už jen, hořící, hořící, ~~xxkxk~~ hořící smích.
Jsem k smrti unaven, ale šťasten.
A anen.

The background of the image is white, covered with numerous small, colorful paint splatters in yellow, blue, green, and red. These splatters are scattered across the entire page, creating a dynamic and artistic effect. The word "EXLOITED" is written in a bold, black, sans-serif font, slanted upwards from left to right. The letters are thick and have a slightly irregular, hand-painted appearance. The word is positioned in the center of the page, with the splatters surrounding it.

EXLOITED

EXPLOITED

JEŽÍŠ JE MRTVEJ /JESUS IS DEAD/

Ježíši, Ježíši, spíš na svym kříži
a nikdo ti neřekne, jak z toho ven.
Dlaně i nohy probitý hřebíkama,
ještě víc turistů, ať obchod bují.

Ježíš je mrtvej
a nikdo neví, jak z toho ven.
Ježíš se mrtvej
nikdo neví, jak z toho ven.

Marie a Josef sledujou televizi,
všechno násilí a anarchii.
Vypnou tu škatuli a radši jdou spát.
Neví jak z toho ven, vždyť Ježíš je mrtvej.

Ale my chcem jen znát,
byl Ježíš katolík nebo protestant?
Byl to Žid.

Pilát Pontský věděl jak na to
a Ježíše vzal čert.
Vždyť je jedno odkud se prachy hrnou,
vydělat se dá i na dědičným hříchu.

SOUKROMÁ INVAZE /PRIVACY INVASION/

Máš si myslet, že jsme svobodnej - demokratickej národ.
Prej rovnoprávnost, to snad není náš případ.
To se přeci nemůže stát demokratickému národu.
Bojíme se, že už k tomu došlo - k soukromý invazi.
Nedávno Afghánistán a na řadě je Polsko.
Uvězní tě, makat pujdeš do dolů.
A loni v Argentině 2000 mrtvých.
1986 invaze šílenství.

Soukromá invaze

Je dobrý vědět, že o tom přemýšlíš, je dobře,
že to někoho zajímá.
A je dobře, že ti můžu věřit, ale nikdo neví,
že už jsou tady.
Je pozdě zatáhnout závěsy - dostanou tě,
ani o tom nevíš.
Nečíhají za oknem, oni už sedí v tvym křesle.

CHLÁPEK Z PROTIDROGOVÝHO /DRUG SQUAD MAN/

Vtrhli mi do domu
a našli moji skryš,
dva gramy heroinu
a unci hašiše.
Odvezli mě pryč
velkým modrým vozem.
Dostal mě,
chlápek z protidrogovýho.
Dostal mě za mříže.
Ptal se mě na jméno,
snad víc než desetkrát.
Pak adresu, kde jsem to vzal.
Nemohl jsem mu to říct.
Praštil mě do hlavy,
pak pěstí do zubů,
až jsem byl celej od krve.
Dostal mě zkrátka chlápek z protidrogovýho
A potom soud
v pondělí ráno,
v půl třetí už jsem byl ve věznici.
Sedím v cele,
nervy na hadry.
Ten šerif mě asi na kauci nepustí.

POLITIKOVÉ /POLITICIANS/

Přivedli tuhle zemi do zmatků,
nikdo není vinnej, nikdo nekradl.
Vrazili nám nůž do zad a ukradli naši hrdost.
Donutili tě stát frontu na podporu
a občas tě vezmou na výlet.

Nenávidím
I ty nenávidíš
Všichni nenávidíme
Politiky

Vrazi placený z vašich daní,
kašlou na to, co říkáte.
Mají pro vás jen bídu a bolest.
Vláda je samej ospalec a Margaret je cvok.

Teď je čas ucházet se o své práva,
spojit nezaměstnaný a připravit se k boji.
Armáda, policie i politikové,
až nás uvidí, nezůstane po nich ani stopa.

/přeložil Z.U./

DOMINO č.2

vydal H.L.A.S. v ČSR
grafická úprava - ART NOVA -
vyšlo v srpnu 1987
NEPRODEJNÉ !

